

Penguence

1

Açık kaynak dünyasından
haberler

- OpenOffice.org projesi 4 yaşında
- Linux çekirdeğinin güncel güvenlik özellikleri
- Yerelleştirme çalışmaları
- PostgreSQL 8.0 ile daha da güçlü
- Neden Debian ?
- Linus Torvalds hakkında

L
I
N
U
X

Take back the web

Firefox yada "açık dünyanın" yeni gözbebeği

Yıl : 1
Sayı : 1

Penguence

okuyan penguenin dergisi

2

İÇİNDEKİLER

4

Bence Penguence

Doç. Dr. Mustafa Akgül

6

Penguence "Merhaba"

Erhan Ekici

11

OpenOffice.org projesi 4 yaşında

Görkem Çetin

13

Linux çekirdeğinin güncel güvenlik özellikleri

Burak Dayıoğlu

16

Yerelleştirme çalışmaları

Barış Çiçek

18

LKD ve Türkiye'de Linux

Linux Kullanıcıları Derneği

PENGUENCE EKİBİ

Genel Koordinasyon

Erhan Ekici
erhan.ekici@linux.org.tr

Katkıda Bulunanlar

Barış Çiçek
Burak Dayıoğlu
Devrim Gündüz
Didem Kamoy
Erçin Eker
Görkem Çetin
Özer Tayiz
Talat Uyarer

Penguence dergisindeki yazı ve haberler ,
kaynak belirtmek suretiyle başka ortamlarda
kısmen veya tamamen yayınlanabilir.

Penguence GNU FDL lisanslıdır.

İÇİNDEKİLER

20

Neden Debian ?

Çeviri : Debian Türk Grubu

25

**Firefox yada "açık dünyanın"
yeni gözbebeği**

Erhan Ekici

28

PostgreSQL 8.0 ile daha da güçlü

Devrim Gündüz

32

Linux 101**Komut satırı ve kabuk - 1**

Erhan Ekici

37

Linus Torvalds hakkında

Derleyen : Erhan Ekici

39

Uludağ'dan haber var**PARDUS ile farklı bir deneyim**

Bence Penguence

Doç. Dr. Mustafa Akgül : Bilkent üniversitesi öğretim üyesi ve Türkiye internetinin kurucularından olan Mustafa Akgül aynı zamanda Türkiye Linux Kullanıcıları Derneği başkanlığı görevini yürütmektedir.

Penguence ekibi benden penguence'nin ilk sayısı için bir yazı istedi. Niye istediler pek emin değilim: dinazor bir penguen olduğum için mi, "penguence" yi öneren kişi olduğum için mi, LKD'nin yönetim kurulu başkanı olduğum için mi bilmiyorum. Penguence'nin amaçlarını, vizyonunu bu ekip benden daha iyi bilir, ve camia ile birlikte gelişmelere ve gereksinimlere göre bunu güncelleyeceklerdir. Ben de, benden istenileni büyük bir onurla ve keyifle yapmaya çalışacağım. Bence Penguence ne yapmaya çalışmalı, bunu kalın çizgilerle anlatmaya çalışayım.

"PENGUENCE, LKD'NİN ÖRGÜTLEDİĞİ BİR DERGI OLMASINA RAĞMEN, TÜM AÇIK KAYNAK DÜNYASINI HEDEFLEMELİ, KAPSAMALI, O DÜNYANIN SESİ OLMALIDIR"

Ben, Linux'u bilişim dünyasının asi çocuğu, taşları yeriden oynatan genç yaramazı olarak görüyorum. Oyunun kurallarını değiştiren, değişime zorlayan, dinamik, yerinde duramayan bir genç. Ama, Linux aslında internet ortamın bir ürünü. İnternet olmasaydı, Linux ve açık kaynak kod dünyası bu noktada olamazdı. internet üzerinden çalışıyoruz. Penguence, bu genel yapıya çok uyuyor. Ekip ile üretilen, internet üzerindekiyle yönelik bir dergi. Bu sayfa ve bölüm sınırlaması maddi olarak yok demek. Okuyucu ve yazar sayısının, düzenleyici ekibin zamanı ve sabrı ile sınırlı olduğu bir yapı.

Bence, Penguence, internetin bir çocuğu olarak, etkileşimi ve çok geniş bir camiaı hedef almalı. Sürekli geri besleme mekanizmalarını düşünmeli, kurmalı, çalıştırmalı.

Bence, Penguence'nin sesleneceği kesim değişik penguen derecesindeki penguenler! Yani, Açık kaynak kod dünyasına sempati duyanlardan, hatta merak edenlerden, uzmanlaşmış sistem yöneticisine, yazılım geliştiricisine, şirket sahibine kadar geniş bir kesimi ufuk çizgisine almalı. Sonra okuyucu ile sıkı bir etkileşime girmeli, sürekli geri besleme almaya çalışmalı, dinamik olabilmeli.

Bence Penguence'de önemli bir parça dünya üzerinde Linux'la ilgili gelişmeleri özetleyen kısa haberler. Linux'un kamu, okullar, kobiler, yerel yönetimlerde kazanımları, önemli bir açıktır. Penguence bunu kapatmayı hedeflemelidir. Bunları derli toplu, bir yazı içinde özetleyecek penguen bulabilirsek, çok yararlı olur.

Penguence, Linux dünyasında teknik ve örgütsel gelişmeleri , derli toplu özetleyen yazıları desteklemelidir. Bir yazılım ailesinde önemli gelişmeler olunca, bunu özetlemek anlamlı olabilir. Başarı ve başarısızlık öyküleri, eleştirel bakan ve uzunca bir dönemi kapsayan yazılar olabilir. Münih belediyesinin Linux projesi, Limux gibi.

Bence penguence, yeni yazarlara sayfalarını açmalı. Teknik dışı konulara, sanat, mizah, müzik yazılarına da, yer verebilmelidir. Penguence, Linux ve açık kaynak dünyasındaki etkinliklerin, gelişmelerin hikayesini yazabilmeli. Gezici seminerlerin, Linux şenliğinin, akademik bilişimin, uludağ'ın hikayesini de, uzun bir projeyi belli aralıklarla takip edebilmeli.

Penguence, yeni çıkan kitapları, özellikle türkçe kitapları, dergileri tanıtılabilmeli. Belki bir sistem yöneticisi köşesi, bir güvenlik köşesi, bir programcı köşesi olur bir gün. ➡

Kısaca, Penguence, camianın nabzını tutmayı hedeflemeli, açık kod dünyası ve ülkemizdeki gelişmeleri, gereksinimleri, esnek, öğrenen bir şekilde karşılamaya çalışmalıdır. Linux ve açık kaynak kodun, çeşitliliğini, canlılığını yansıtmalı, camiayı bir arada tutan tutkal işlevi görebilmelidir.

Her penguenin severek okuyacağı, ve katkı vermek isteyeceği Penguence, penguen dünyasına hoş geldin !

Doç. Dr. Mustafa Akgül
Linux Kullanıcıları Derneği - Başkan

PENGUECE SÖZLÜĞÜ

LINUX VE UNIX SİSTEMLERDE KULLANILAN MASAÜSTÜ VE GELİŞTİRME ORTAMIDIR. AÇILIMI K DESKTOP ENVIRONMENT (K MASAÜSTÜ ORTAMI) DIR. AĞIRLIKLI OLARAK C++ İLE GELİŞTİRİLEN KDE MASAÜSTÜ ORTAMI LINUX SİSTEMLERDE KULLANILAN EN YAYGIN MASAÜSTÜ ORTAMIDIR.

QT KÜTÜPHANESİNİ KULLANAN KDE MASAÜSTÜ ORTAMI İLE İLGİLİ DAHA AYRINTILI BİLGİYE WEB SİTELERİNDEN [WWW.KDE.ORG] ULAŞABİLİRSİNİZ. KDE MASAÜSTÜ ORAMI İLE İLGİLİ TÜRKÇE BİLGİYE İSE KDE TÜRKİYE SİTESİNDEN [WWW.KDE.ORG.TR] ULAŞABİLİRSİNİZ. KDE TÜRKİYE AYNI ZAMANDA KDE MASAÜSTÜ ORTAMININ YERELLEŞTİRME ÇALIŞMALARINI DA YÜRÜTMEKTEDİR.

The K Desktop Environment

ÇALIŞKAN PENGUENLER

PENGUECE DERGİSİ LINUX KULLANICILARI DERNEĞİ BÜNYESİNDE E-DERGI ÇALIŞMA GRUBU TARAFINDAN YAPILAN TAMAMEN GÖNÜLLÜ BİR ÇALIŞMANIN ÜRÜNÜDÜR. EĞER SİZLERDE BİLGİ VE BECERİLERİNİZLE EKİBİMİZE KATILMAK İSTERSENİZ BİZİMLE İLETİŞİME GEÇEBİLİRSİNİZ.

EDERGI@LINUX.ORG.TR

ADRESİNE BİR EPOSTA ATIN TANIŞALIM.

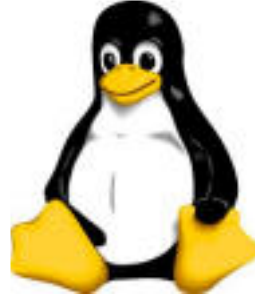

Penguence dergisinin logosu Didem Kamoy tarafından tasarlanmıştır.

Penguence "Merhaba"

Erhan Ekici : Linux/Unix işletim sistemleri ve veritabanı sistemleri ile ilgilenen Erhan Ekici bir bilişim firmasında Linux işletim sistemi üzerine çalışmaktadır. Kendisine erhan@uzem.itu.edu.tr eposta adresinden ulaşabilirsiniz.

"GEREK BİREY OLARAK
GEREKSE KURUM OLARAK
KULLANILAN PLATFORMUN,
İŞLETİM SİSTEMİNİN VE
UYGULAMALARIN SADECE
KULLANMA (YADA
KULLANAMAMA) HAKKINA
SAHIP OLMAYIP AYNI
ZAMANDA O YAZILIMIN SAHİBİ
OLABİLMENİN ÖNEMİ ANCAK
UZUN VADELİ BAKILDIĞINDA
GERÇEKTEN ANLAŞILABİLİR."

Peki bu kadar yıl boyunca varolan ve özellikle son beş-on yıl içinde her zamankinden daha çok ete kemiğe bürünen ve tam bir "ekosistem" halini alan bu "dünyadan" ne kadar faydalanıyoruz?

Gelin bu soruyu kendimize bir kere daha farklı şekillerde soralım. Ülkemiz açık kaynak kavramına ne kadar yakın? Yakın olmanın ötesinde kendi için çok büyük fırsatlar barındırabilecek bu akımdan ne kadar faydalanıyor? Bir ülkenin bilişim sektörü gibi çok stratejik olan ve önem arz eden bir sektörde dışa bağımlı olması kabul edilebilir bir durum mudur?

Bu ve benzeri soruların tek bir yazıda özetlenebilmesi elbette mümkün değil. Ama özenle ve dikkatle üzerinde durulması gereken noktalar olduğu aşikar.

Gerek birey olarak gerekse kurum olarak kullanılan platformun, işletim sisteminin ve uygulamaların sadece kullanma(yada kullanamama) hakkına sahip olmayıp aynı zamanda o yazılımın sahibi olabilmenin önemi ancak uzun vadeli bakıldığında gerçekten anlaşılabilir. ➡

Açık kaynak dünyası ile ilk tanışmam "Linux işletim sistemi" ile olmuştu. İşin felsefi yönünü ve önemini anlamam ondan sonradır. Bugün bilgisayar dünyasına yeni adım atan bir çok kişi için de benzer bir durum söz konusudur.

Sanılanın aksine "açık kaynak kodlu yazılım" modeli ve bu modelin fikrinsel altyapısını teşkil eden "açık kaynak felsefesi", son yıllarda ortaya çıkmış ve Linux işletim sistemi ile ivme kazanmış bir akım değil. Bilgisayarların emekleme dönemi diye adlandırabileceğimiz 60'lı yıllarda oluşmaya başlamış ve 80'li yıllara gelindiğinde 'manifestosu' yazılmış uzun ince bir yol.

Kullandığımız yazılımı, kodunu görebilme, geliştirebilme ve dağıtabilme özgürlüğü ile kullanmak gerçekten çok önemli. Ve bu özgürlüğe sahip olmamızı sağlayan "özgür yazılım" felsefesine ve felsefenin kurucularına, emektarlarına çok şey borçluyuz.

İşte bu noktada 2000 yılından beri Linux ve açık kaynak kodlu uygulamaların ülkemizde yaygınlaşması ve kullanılması için çaba harcayan ve çalışmalarını 2004 yılından itibaren "kamu yararına çalışan dernek" olma yönünde sürdüren Linux Kullanıcıları Derneği bünyesinde bir grup açık kaynak gönüllüsü olarak, gerek bireyleri gerekse kamuyu 'Açık Kaynak ve Linux işletim sistemi' hakkında bilgilendirmek için yola çıktık. Bu yoldaki ilk ürünümüz "Penguence" nin ilk sayısı ile sizleri selamlıyoruz.

Tüm dünyada kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör firmaları hızlı bir biçimde kendilerini açık kaynak dünyasına yakınlaştırıp, açık kaynak dünyasının kendilerine sunduğu avantajları kullanıyor. Tüm dünyada oluşan bu rüzgarın ülkemizi de etkileyeceğini ve ülkemizin bu akımdan azami ölçüde faydalanacağını görmek dileğiyle.

Erhan Ekici
Linux Kullanıcıları Derneği

PENGUECE SÖZLÜĞÜ

1991 YILINDA ANDREW TRIDGELL TARAFINDAN GELİŞTİRİLMESİNE BAŞLANAN SAMBA UNIX VE LINUX SİSTEMLERİNİN MS WINDOWS SİSTEMLER İLE HABERLEŞMESİNİ SAĞLAYAN YAZILIM PAKETİDİR. SAMBA YAZILIMI MS WINDOWS SİSTEMLERLE HABERLEŞEBİLMEK İÇİN MS WINDOWS SİSTEMLERİN KULLANDIĞI SMB (SERVER MESSAGE BLOCK) PROTOKOLÜNÜ KULLANIR.

SAMBA KULLANARAK UNIX VE/VEYA LINUX SİSTEMLER MS WINDOWS SİSTEMLERİN MS WINDOWS AĞLARINDAKİ GÖREVLERİNİ YERİNE GETİREBİLİR. SAMBA İLE UNIX/LINUX SİSTEMLER DOSYA SUNUCUSU, YAZICI SUNUCUSU, WINS SUNUCUSU VE DOMAIN CONTROLLER OLARAK KULLANILABİLİR.

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ...

"After that it was plain sailing: hairy coding still, but I had some devices, and debugging was easier. I started using C at this stage, and it certainly speeds up development. This is also when I start to get serious about my megalomaniac ideas to make "a better minix than minix." I was hoping I'd be able to recompile gcc under Linux some day...

Two months for basic setup, but then only slightly longer until I had a disk driver (seriously buggy, but it happened to work on my machine) and a small filesystem. That was about when I made 0.01 available [around late August of 1991] : it wasn't pretty, it had no floppy driver, and it couldn't do much anything. I don't think anybody ever compiled that version. But by then I was hooked, and didn't want to stop until I could chuck out Minix."

Linus Torvalds
Helsinki - 1991

Açık kaynak dünyasından haberler

RED HAT FIRMASINDAN 2.6 ÇEKİRDEKLİ ENTERPRISE LINUX 4

Red Hat firması 2.6 çekirdeğini kullanacak olan Enterprise Linux 4(RHEL 4) sürümünü Şubat ayında duyuracak. Red Hat Enterprise Linux 4'ün betasını geçtiğimiz aylarda çıkarmıştı.

Red Hat firması RHEL 4 ile ilk defa 2.6 çekirdeği kullanacak. Daha önceki sürümlerde 2.6 çekirdeğindeki önemli özellikleri 2.4 çekirdeğine yamalama yöntemi ile uygulayan şirket, RHEL 4 ile tamamen 2.6 çekirdek sürümünü kullanacak. Red Hat Enterprise Linux 4 sürümü güvenlik konusunda da iddialı. Bu sürümde SELinux (Security Enhanced Linux) projesindeki bir çok güvenlik iyileştirmeleri de bulunacak.

Yine bu sürüm ile beraber LVM2(Logical Volume Manager) kullanımı ile şu anki sürümde 1 terabyte olan dosya sistemi büyüklüğü "petabyte" lar seviyesine çıkacak. Diğer bir özellik ise sanal hafıza altsisteminde (Virtual Memory) olacak. Böylelikle geçici bellekte (cache) duran verinin diske aktarım hızı artacak. I/O sistemindeki bu değişiklik büyük miktardaki verilerin söz konusu olduğu veritabanı uygulamalarını hızlandıracak. Firmanın RHEL 4'ü 14 Şubat 2005 tarihinde Boston'daki LinuxWorld konferansında duyuracağı söyleniyor.

Kaynak : ZDNet

EĞİTİMDE AÇIK KAYNAK YAZILIM KULLANIMINA GİRİŞ

23 Ocak 2005 - IOSN (International Open Source Network- Uluslararası Açık Kaynak Ağı), "Eğitimde Özgür/Açık Kaynak Yazılım (ÖAKY) Kullanımına Giriş" Konulu bir belge yayınladı.

Bu belge, ilköğretimden üniversiteye, eğitimde ÖAKY kullanımını kapsıyor. Eğitim kurumlarında Bilgi İşlem altyapısının kurulumunda, kurumun yönetiminde ve şu anda bilişim müfredatı için kullanılan (genellikle kapalı) programlar yerine hangi ÖAKY kullanılabileceği konularına genel bir bakış sağlıyor.

KAYNAK VE DAHA FAZLA BİLGİ İÇİN :
[HTTP://WWW.IOSN.NET/EDUCATION/FOSS-EDUCATION-PRIMER](http://www.iosn.net/education/foss-education-primer)

KDE 3.4 MART'TA HAZIR

KDE 4 versiyonundan önce çıkacak olan KDE 3 serisinin son büyük sürümü KDE 3.4, 16 Mart 2005 tarihinde hazır olacak. Açıklanan 3.4 sürüm planına göre 3 Aralık 2004 tarihinde çıkan 3.4 alfa sürümünden sonra 7 Ocak 2005'te beta sürüm çıktı. 16 Mart 2005 tarihinde ise kararlı KDE 3.4 sürümü çıkmış olacak. 3.4 sürümü yeni eklenen özellikler ve artırılan fonksiyonellikleri ile kullanıcıların karşısına çıkacak.

KDE 3.4 sürümü 3 serisinin son sürümü. KDE Geliştirme Vakfı 3.4 sürümünden sonra KDE 4 sürümünü çıkaracak. KDE 4 sürümü KDE ve tüm Qt uygulamaları için devrim niteliğinde yenilikler sunacak. Ayrıca KDE 4 en hızlı KDE sürümü olacak. KDE takımı hız arttırımı için çalışıyor. KDE 4 sürümü Qt 4 kütüphanesini kullanacak.

ÖZGÜR YAZILIM VE AÇIK KAYNAK GÜNLERİ 2005

Bilgi Üniversitesi Open Source Enterprise Center tarafından düzenlenen "Özgür Yazılım ve Açık Kaynak Günleri 2005" 4-6 Mart 2005 tarihlerinde Bilgi üniversitesinin dolapdere kampüsünde yapılacak. Etkinliğin bu yılki konukları arasında Miguel De Icaza, Georg Greve ve OpenOffice projesinden Louis Suarez konuşmacı olarak yer alıyor.

"Özgür Yazılım ve Açık Kaynak Günleri 2004" kapsamında geçen yıl Özgür Yazılım Vakfı kurucusu Richard Stallman ve Debian Linux'un isim babası Ian Murdock Bilgi'de birer sunum yapmışlardı.

ÖZGÜR YAZILIM SÜRÜCÜ BELGESİ

Avrupa Bilgisayar Sürücü Belgesi (European Computer Driver's License - ECDL), bilgisayar kullanıcıları için Avrupa standardı olmayı hedefliyor. Karşılığında vaadettiği ise, evde ve işte artan verimlilik, bilgisayar becerilerinin uluslararası geçerliliğe sahip resmi bir belge ile tescili, ve bu sayede nitelikli iş bulmak için daha fazla şans. ECDL sertifikasyonu Windows becerilerine ve deneyimine sahip insanları ödüllendirmeye eğilimli olsa da, özgür yazılımı destekleyenler için bir fırsat olabilir.

Avrupa'da, birkaç grup bu yönde çalışmalara başladı. Örneğin ecdl-linux.de sitesi, Almanya'daki bütün test merkezlerinde özgür yazılım ile ECDL sınavlarına girilebileceğini belirtiyor. Ayrıca, İtalya'da da bir grup, (<http://www.ecdlinfo.it>) açık kaynak yazılımla ECDL sertifikasyonu ile ilgili çalışmalara başladı. Örneğin, İtalyanca, ve ECDL sertifikasyonuna tam uyumlu ve özgür yazılım temelli bir müfredat <http://www.thesmartecdl.it> adresinde yayınlandı.

Bu gibi çalışmaların sonucunda, açık kaynak temelli bir ECDL sertifikasyonunun oluşturulmasının ve yaygınlaşmasının Avrupa'da özgür yazılımın yaygınlaşmasına çok faydalı olabileceği düşünülüyor.

NewsForge.Net

POSTGRESQL 8.0 DUYURULDU.

PostgreSQL Global Development Group nesne-ilişkisel veritabanı yönetim sistemi olan PostgreSQL'in, kendisini dünyanın en gelişmiş açık kaynak kodlu veritabanı sunucusu yapan 8.0 sürümünü 19 Ocak 2005 te duyurdu. Bu sürüm ile birlikte, daha önceden çok pahalı ve özel mülkiyetteki veritabanı sistemlerinde olan özellikleri içeren PostgreSQL'in gerek kullanıcılar, gerekse yazılım satıcıları tarafından daha fazla benimsenmesi hedeflenmektedir.

Ölçeklenebilirlik, yeni özellikler ve başarımlar konusundaki belirgin gelişmelerin yanı sıra, PostgreSQL 8.0 açık kaynak kodlu yazılımların gelişim hızını da göstermektedir. Aralarında Red Hat, Fujitsu, Afiliat, Software Research Associates, Inc., 2nd Quadrant ve Command Prompt Inc., gibi firmalarla beraber dünyanın dört bir yanından yüzlerce bireysel geliştirici, PostgreSQL 8.0'a daha önceki sürümlerden çok daha fazla katkı vermişlerdir.

Fujitsu'nun Yazılım Grubu'ndaki Açık Kaynak Kodlu Veritabanı'nın yöneticisi olan Takayuki Nakazawa, "Bu kurumsal özellikler PostgreSQL'in çok daha fazla kullanıcısı olmasını sağlayacaktır" dedi ve ekledi: "Fujitsu PostgreSQL'e sponsor olmaktan ve çalışmalarını PostgreSQL topluluğu ile paylaşmaktan dolayı gururludur. PostgreSQL'i lider veritabanı yönetim sistemi yapmakta kararlıyız."

GPL LISANSI REVIZE EDİLİYOR, GPL v3 YOLDA.

GPL 2.0 sürümünün üzerinden 13 yıl geçtikten sonra, GPL 3 için çalışmalar yeniden başlatıldı. FSF-Free Software Foundation (Özgür Yazılım Vakfı) tarafından geliştirilen lisansın yeni sürümü üzerinde Richard Stallman ve Eben Moglen çalışmalarını sürdürüyor.

Morgen GPL 3 hakkında yapılan bir röportaj da "GPL şuan da bizim tasarladığımızın üstünde bir hizmet sunuyor" diye sözlerine başladı." Yazılım sektörü geçen on yıl da çok büyük değişiklikler yaşadı, bu yüzden basitce lisansın çağdaş çevreye uyarlanması ile ilgili çalışma yürütüyoruz. Örneğin, GPL3 de büyük bir başlık altında patent savunmaları olacak" şeklinde GPL3 çalışmalarını özetledi.

Haberin tamamına ulaşmak için
<http://www.eweek.com/article2/0,,1730102,00.asp>

YAZILIM PATENTLERİNDE YENİ TARTIŞMA

IBM, geçtiğimiz günlerde, kendine ait olan 500 patenti, Linux ve Açık Kaynak programcılarının kullanımına açtığını bir basın bülteni ile duyurmuştu. IBM, bu davranışı ile, Linux camiasında tartışma yarattı. IBM, aynı zamanda Amerika'da en çok patent alan şirket.

Florian Mueller, Avrupa NoSoftwarePatents.com 'un sözcüsü, IBM'in patent şampiyonu olduğunu belirtti, ve bir yandan patent stoklamaya devam ederken, diğer yandan böyle bir hamle yapmasını, kabalık olarak değerlendirdi. Buna karşın, başkaları, ideal bir dünyada yazılım patenti olmaması gerektiğini halen savunurken, Amerika'da yazılımın patentlenebildiği günümüzde, bunun olumlu bir adım olduğunu düşünüyor.

<http://www.eweek.com/article2/0,1759,1750460,00.asp>
<http://linuxtoday.com/developer/2005011600226OPBZLL>

**SAMBA'NIN YARATICISI
ANDREW TRIDGELL OSDL'DE**

Linux işletim sisteminin, Windows dosya ve yazıcı sunucularının yerine kullanılmasını sağlayan açık kaynak kodlu Samba yazılımının yaratıcısı Andrew Tridgell çalışmalarına OSDL (Open Source Development Lab. - Açık Kaynak Geliştirme Laboratuvarı)'da devam edecek.

OSDL, açık kaynak dünyasının stratejik geliştiricilerini OSDL bünyesinde toplayarak yaptıkları işe odaklanmalarını ve açık kaynak dünyasına daha çok katkı vermelerini sağlıyor.

"Samba, yıllardır açık kaynak dünyasının en önemli projelerinden ve kurumsal kullanım için kritik önemde olan bir yazılım" diyen OSDL CEO'su Stuart Cohen, "Andrew gibi bir geliştiricinin OSDL'e katılmasından dolayı çok memnunuz. Böylece Andrew samba projesine katkı sağlamaya devam edecek ve bizde elimizdeki kaynaklarla yardım edeceğiz." dedi.

Durmayın, siz de bu ekibe katılın!

edergi@linux.org.tr

OpenOffice.org projesi 4 yaşında

Görkem Çetin : Linux ve açık kaynak yazılımlarıyla ilgili çalışmaları ve kitaplarıyla tanınan Görkem Çetin, halen serbest danışmanlık yapmakta ve Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde doktorasına devam etmektedir.

Bir kaç yıl öncesine kadar düşük güçlü bilgisayarlarda e-postalarımızı pine ile yazıp dosyalarımızı pico ile kaydederken, kısa sürede işlemci hızlarındaki başdöndürücü artış ile işlerimizi grafiksel ortamda "halletmeye" başladık.

Linux, kullandığı teknolojinin gelişmesiyle, daha kolay, yaratıcı, yapıcı bir ortam sunmaya başladı. Bu sayede kullanım alanı üniversitelerden çıkıp sokağa kamuya mal oldu.

Çok değil, bir kaç yıl önce bir profesör, «sokaktaki simitçiye linux kullandıramazsınız» derken, aslında radikal pek çok değişimin başladığından habersizdi. Şimdi Türkiye'deki Linux kullanıcılarının sayısı tahminlerime göre 200 bine yaklaşıyor.

Kurumların ortaya koyduğu iş modellerinde açık yazılımların bir yerinin olması, ancak birlikte çalışabilen açık ve kapalı kaynak kodlu yazılımların sayıca ve nitelikçe artmasıyla açıklanabiliyordu.

Buna bağlı olarak, OpenOffice.org gibi, diğer işletim sistemleriyle göreceli olarak yüksek seviyede bütünleşik ve uyumlu bir ortam yaratan yazılımlar, Linux kullanıcılarının işletim sistemlerine daha çok bağlanmalarını sağladı.

OpenOffice.org, farklı işletim sistemleri arasında belge alış-verişini mümkün kılarken, belki sokaktaki simitçinin değil, ama evindeki ev kadınının Linux kullanmasına olanak verdi.

"DÜNYADAKİ EN BÜYÜK SOSYAL AÇIK YAZILIM PROJESİ OLARAK BİLİNEBİLİR OPENOFFICE.ORG 4 YILI GERİDE BIRAKIRKEN PEK ÇOK ALANDA ORTAYA KOYDUĞU BAŞARILAR DIĞER PROJELERE DE ÖRNEK OLUYOR."

Şimdi, OpenOffice.org projesi 4 yaşında. 4 yıla geldiği nokta, hiçten %8'lik başarılı bir kullanım oranı. Bu hızla, OpenOffice.org'un yakın zamana bulanık fikirleri de fethedeceğine eminim.

4 yıllık sürede, OpenOffice.org Türkiye projesi çalışanları da boş durmadı. Çıkan tüm sürümleri Türkçeye çevirdi, heceleme desteği ekledi, Türkçe menüler ve Türkçe yardım dosyalarını dağıtıma yamadı. OpenOffice.org camiası ile uyum içinde çalışarak ihtiyaçları karşıladı.

Amsterdam'dan Zanzibar'a kadar hükümetler, uluslararası standartlara ➡

uyumlu bir ofis yazılımı aradıklarında karşlarına hep OpenOffice.org çıktı. Kurumlar, sürekli artan ve başedilemez hale gelen yazılım maliyetlerini indirmek, eğitim kurumları da yavaş yavaş artan bilişim bağımlılığını sıfırlamak için OpenOffice.org'u istediler.

Geçtiğimiz haftalarda Singapur Savunma Bakanlığı'nın 5000 bilgisayarına OpenOffice yükletmesi rastlantı değil, yukarıda bahsettiğimiz olayların bir sonucu.

Openoffice.org, bu hızla işletim sistemlerine girmeye başladığı anda bir tercih sorununu da ortadan kaldıracak, kurumların inisiyatif almaları sürecinde ana etmenlerden birisi olacak.

Sonuçlarını çocuklarımız değil, biz göreceğiz.

Görkem Çetin
OpenOffice.org

KONU İLE İLGİLİ BAĞLANTILAR

- <http://www.openoffice.org>
- <http://tr.openoffice.org>

PENGUENCE SÖZLÜĞÜ

X11, 1984'TE MIT 'DE UNIX SİSTEMLER İÇİN GELİŞTİRİLMESİ BAŞLAMIS OLAN, SUNUCU/İSTEMCI MIMARISINE UYGUN ŞEKİLDE ÇALIŞABİLEN UNIX/LINUX SİSTEMLER İÇİN GRAFİK SUNUCU/İSTEMCI YAZILIMIDIR. SUNUCU-İSTEMCI MIMARISINE UYGUN OLMASI X11'İ İŞLETİM SİSTEMİNDEN BAĞIMSIZ YAPAR.

MIT'DE GELİŞTİRİLMESİNİN ARDINDAN X KONSORSİYUMU TARAFINDAN LİSANSLANMIŞ VE GELİŞTİRİLMESİ BU KONSORSİYUM TARAFINDAN YAPILMIŞTIR.

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ...

Starting this Thanksgiving I am going to write a complete Unix-compatible software system called GNU (for Gnu's Not Unix), and give it away free(1) to everyone who can use it. Contributions of time, money, programs and equipment are greatly needed.

To begin with, GNU will be a kernel plus all the utilities needed to write and run C programs: editor, shell, C compiler, linker, assembler, and a few other things.

After this we will add a text formatter, a YACC, an Empire game, a spreadsheet, and hundreds of other things. We hope to supply, eventually, everything useful that normally comes with a Unix system, and anything else useful, including on-line and hardcopy documentation.

GNU will be able to run Unix programs, but will not be identical to Unix. We will make all improvements that are convenient, based on our experience with other operating systems. In particular, we plan to have longer filenames, file version numbers, a crashproof file system, filename completion perhaps, terminal-independent display support, and eventually a Lisp-based window system through which several Lisp programs and ordinary Unix programs can share a screen.

*Richard Stallman
MIT AI Lab, Cambridge - 1983*

Linux çekirdeğinin güncel güvenlik özellikleri

Burak Dayıoğlu : Linux Kullanıcıları Derneği'nin kurucu üyelerinden olan Dayıoğlu, Pro-G Bilişim Güvenliği ve Araştırma Ltd.'nin (<http://www.pro-g.com.tr>) danışmanları arasında yer almaktadır. Yazar, ODTÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde doktora çalışmalarını da sürdürmektedir.

Giriş

Linux, Torvalds'ın ilk test kodlarını İnternet üzerinden paylaşmaya başladığı günden bu yana oldukça önemli yol katetti. İlk çekirdek sürümlerinde ve dağıtımlarda güvenlik ile ilgili özellikler ve beceriler son derece kısıtlıyken özellikle son üç yıl içerisinde hem çekirdek seviyesinde ve hem de sistem uygulamaları düzeyinde Linux'un güvenlik becerileri önemli ölçüde arttı. Bu yazıda, Linux çekirdeğinin güvenlik özelliklerine ilişkin gelişmeler konu edilecektir.

Kodun Yeniden Organizasyonu

Linux'un ilk günlerinden bu yana güvenlik ile ilgili en önemli özelliklerinden birisi kaynak kodunun açık olması, dileyen herkesin kodu inceleyebilmesi ve değiştirebilmesi olmuştur. Kodun açıklığı, kapalı kaynaklı geliştirme modelleri ile kıyaslandığında, yazılımı inceleyen çok sayıda bağımsız uzmanı ve onlar tarafından üretilen yamaların hızlı dağıtımını destekler niteliktedir.

2.6 serisi çekirdek ile birlikte pek çok bileşenin yeniden ele alınması (I/O, modül mimarisi vb.) ve bileşenler arası soyutlama düzeyinin artırılarak yeniden kodlanmaları kodun okunurluğunu önemli ölçüde arttırmıştır. Geliştirici ekibinin giderek büyümesi de yazılımın kararlılığını olumlu yönde etkilemektedir.

Dosya Sistemi Sağlamlığı

2000'li yılların başında Linux'un en önemli zaafiyetlerinden birisi dosya sistemi çökmelerine ilişkin problemlerdi. Zamanının popüler dosya sistemi ext2, transaction desteğinden yoksundu ve bu durum özellikle elektrik kesilmeleri, uygunsuz sistem kapanışları ve nadiren görülen çökmeler sonrasında sistemin tekrar açılışında önemli bütünlük sorunları ile karşılaşılmasına neden oluyordu. Bu tarihlerde Linux kullananların pek çoğu az ya da çok veri kayıpları ile mücadele etmek zorunda kaldılar.

"LINUX ÇEKİRDEĞİ ÖZELLİKLE GEÇTİĞİMİZ ÜÇ-DÖRT YILLIK SÜREÇTE GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ BAKIMINDAN ÇOK ÖNEMLİ BİR YOL KATETMİŞTİR. ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEMDE ÇEKİRDEĞE YENİ EKLENEN BU ÖZELLİKLERİN GÜVENLİ ÖN-TANIMLI AYARLARININ DAĞITIMLAR İÇİN STANDART HALE GELMESİ KAÇINILMAZ GÖRÜLMEKTEDİR."

Dosya sistemi düzeyindeki bu önemli zaafiyet sistem kararlılığını olumsuz yönde etkiliyor ve kurumsal düzeyde kullanımda önemli çekinceleri beraberinde getiriyordu. Eksik olan transaction temelli işlem günlüğü (ing. journal) tutabilen bir dosya sistemiydi ve bu türden dosya sistemleri ticari UNIX'lerin (AIX, Tru64, IRIX vb.) pek çoğu üzerinde mevcuttu. ➡

Pazar savaşı nedeniyle IBM ve SGI'nın ardı ardına kendi dosya sistemleri olan jfs ve xfs'i özgür yazılım dünyasına "bağışlamaları", ext3 ve reiserfs gibi başından beri özgür dosya sistemlerinin yeterli kararlılık düzeyine ulaşması ile problem aşıldı. Bugün elektrik kesilmelerinden ve uygunsuz kapanışlardan etkilenmeyen, problemleri kapanışların ardından dosya sistemi denetimlerini çok kısa sürelerde tamamlayarak daha hızlı açılışa imkan veren yüksek nitelikli ve kararlı dosya sistemleri kullanıyoruz.

Dosya Sistemi Erişim Denetim Listesi Desteği

Linux'un diğer popüler işletim sistemlerinden önemli eksikliklerinden birisi erişim denetimi mekanizmalarına ilişkindir. Linux, erişim denetimi için salt geleneksel UNIX erişim denetimi becerilerini destekliyor, erişim yetkileri kullanıcı, grup ya da diğerleri olmak üzere üç farklı nesne kümesine atanabiliyordu. Bu geleneksel erişim denetimi mekanizması "bu dosya muhasebe grubuna aittir; dosyayı yönetim grubu değiştirebilir, pazarlama grubu inceleyebilir ama diğer gruplar erişemez" şeklindeki bir tanımlı yapmak mümkün değildi.

Windows türevi çok kullanıcıli işletim sistemleri ile masaüstüne kadar inen erişim denetim listeleri Linux'un önemli güvenlik eksikliklerinden birisi olarak sıkıntı veriyordu ki 2.6 serisi çekirdekler ile birlikte çeşitli farklı dosya sistemleri için ACL desteği sağlandı. Çekirdeğe yeni eklenen bu beceri sayesinde her dosya için uzun ve karmaşık yetkilendirme tanımlarını yapmak ve kullanmak mümkün hale geldi. Özellikle görev kritik sunucularda bu yeni becerinin kullanımı zaman içerisinde giderek yaygınlaşacaktır. Çekirdek ACL desteği ile ilgili bilgiler için "man 5 acl" ile okumaya başlamakta fayda var.

Linux Güvenlik Modülleri (LSM) Mimarisi

Uzun bir süre geliştirimi süren ve 2.6 serisi çekirdekler ile dağıtıma dahil edilen Linux Security Modules (LSM) mimarisi Linux çekirdeğinin güvenlik becerilerinin önemli biçimde artırılmasına imkan sağladı. Temel olarak Linux çekirdeği içerisinde güvenlik ile ilintili olabilecek her farklı işlev için kanca noktaları (ing. hook points) tanımlanacak biçimde tüm çekirdek elden geçirildi; çekirdeğin büyüklüğü göz önüne alındığında bu çalışmanın ne denli yoğun efor gerektirdiğini tahmin etmek hiç de güç değildir.

LSM sayesinde, temel olarak, çekirdek içerisine yeni güvenlik işlevselliği eklemek oldukça kolaylaştı. LSM öncesinde çekirdek için yapılan güvenlik eklentileri "yamalar" halinde dağıtılırdı ve eklenti geliştiricileri her yeni sürüm Linux çekirdeği için yamalarını güncellemek için önemli miktarda emek ve zaman harcarlardı. 2.6 ile birlikte, güvenlik eklentilerinin hemen tümü LSM uyumlu modüllere dönüştürülmeye başlandı ve eklenti geliştiricileri yeniden kendi alanlarına odaklanmaya başlayabildiler. İzleyen bölümlerde LSM'den önemli ölçüde faydalanan Capability ve SeLinux eklentileri konu edilmektedir.

Capability Eklentisi

Capability eklentisi geleneksel UNIX'ler üzerinde görmeye alışageldiğimiz "root her işi yapmaya yetkilidir" yaklaşımını değiştirmeye yönelik bir güvenlik eklentisidir. Bu eklenti ile root'un yetkilerini sistem açıldıktan sonra azaltmak mümkün hale gelmektedir. Capability mekanizması çekirdeğe 2.4 serisi ile birlikte dahil olduysa da, 2.6 çekirdek ile birlikte oldukça olgun bir hale gelmiştir. ➡

Capability eklentisi 'çekirdek truva atları' (ing. kernel trojans) ile mücadele konusunda önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu mekanizmadan faydalanarak sistem açıldıktan sonra yeni çekirdek modüllerinin yüklenmesini engellemek ve /dev/kmem aracılığı ile sistem belleğine müdahale edilebilmesini engellemek mümkün hale gelmektedir. Bu iki işlemin tamamlanmasından sonra sisteme bugün bilinen herhangi bir çekirdek truva atı ile saldırı gerçekleştirilemez hale gelmektedir.

Yine capability eklentisi ile yalnızca belirli işlemler için root yetkisi gerektiren süreçlerin yetki gereksinimleri de azaltılabilmektedir. Örneğin yalnızca bilinen bir TCP portunu dinlemek için root yetkisi gerektiren program, kendisine verilen "ağ soketlerini dinleyebilir" capability'si ile root yetkisi olmaksızın 1024'ten küçük numaralı portları dinleyebilmektedir. Capability'lerin süreçlere doğru biçimde dağıtılması ve açılış sonrasında sistemin günlük işlemler için gereksiz capability'leri bırakması ile işletim sisteminin saldırı yüzeyi oldukça daraltılabilmektedir.

SELinux Eklentisi

SELinux eklentisi, 2.6 serisi çekirdekler ile birlikte Linux'a dahil olan güvenlik özelliklerinin en heyecan verici olanlarından birisidir. Geleneksel UNIX modelinde (DAC) kaynaklara erişim denetimi yalnızca kullanıcı kimliği ve nesne sahipliği ile sınırlanmaktadır. Ancak bu geleneksel model, bir kullanıcının truva atlı bir program çalıştırması durumunda programın kullanıcının yetkisi olan tüm kaynaklara erişmesine de izin vermektedir. SELinux, Linux çekirdeği için geliştirilmiş bir zorunlu erişim denetimi (ing. mandatory access control – MAC) mekanizmasıdır.

SELinux ile bir Linux sistemi üzerindeki tüm özneler (kullanıcılar, programlar ve süreçler) ve tüm nesnelere (dosyalar, aygıtlar vb.) ilişkin son derece kapsamlı erişim denetim kuralları tanımlanabilmektedir.

SELinux ile, örneğin, bir programa yalnızca işini yapması için gereken yetkileri vermek mümkün olmaktadır. Bir saldırgan programdaki hatalardan faydalanarak programı amacı dışında çalıştırmayı denese de, SELinux çekirdek eklentisi bu durumu tespit ederek engelleyecektir.

SELinux'un önümüzdeki dönemde büyük bir hızla yaygınlaşmasını beklemek hiç de yanlış olmayacaktır. Özellikle hizmet sunucu yazılımlar için (Apache, Postfix, MySQL) var olan SELinux kural kümelerinin rafine edilip geliştirilmesi sonrasında sunucu güvenliği için çok büyük bir katkısını görüyor olacağız.

Linux çekirdeği özellikle geçtiğimiz üç-dört yıllık süreçte güvenlik özellikleri bakımından çok önemli bir yol katetmiştir. Önümüzdeki dönemde çekirdeğe yeni eklenen bu özelliklerin güvenli ön-tanımlı ayarlarının dağıtımlar için standart hale gelmesi kaçınılmaz görülmektedir.

Burak Dayıoğlu

KONU İLE İLGİLİ BAĞLANTILAR

- <http://www.selinux.org>
- <http://www.linuxsecurity.com>
- <http://www.securityfocus.com>

Yerelleştirme Çalışmaları

Barış Çiçek : Gnome Foundation üyesi olan Barış Çiçek, yaklaşık bir buçuk senedir Gnome Masaüstü Türkçe'leştirme çalışmalarında görev almaktadır. Gnome Projesi dahilinde Gnome Translation Project ve Gnome Documentation Project için katkılarda bulunmaktadır.

Linus Torvalds linux çekirdeği için ilk kodlarını yazdığı günlerde, bu yazılımın Dünya'nın dört bir yanında, onlarca dile çevirilmiş olarak kullanılacağını tahmin etmişmidir bilemiyorum ancak açık kaynak kodlu yazılımlar sağladıkları imkan ile bugün binlerce kişiden oluşan toplulukların kendi coğrafyalarına, kendi yörelerine uygun yazılım kullanmalarını mümkün kıldı. Kodların yeniden derlenebilmesi mevcut yazılımların küçük uğraşlarla farklı yörelere uyarlanabilmesini sağladı. Bu akımın sonucu olarak Açık Kaynak dünyası farklı bir koosepte sahip oldu ve bu konsept etrafında farklı projelerde yüzlerce insan emek harcamaya başladı.

Özgür Yazılım dünyasında yerelleşme iki açıdan ele alınabilir. Birincisi yazılım geliştiricileri açısından, ikincisi ise kullanıcılar açısından. Burada yazılım geliştiricileri açısından yerelleşmenin ne olduğu ve nasıl yapılacağı gibi teknik detaylardan bahsetmeyeceğim ancak kullanıcılar açısından yerelleşmenin önemi ve durumundan söz etmek istiyorum.

Kullanıcılar açısından yerelleştirme, kullanıcıların sadece yöre (locale) ayarlarını yaparak sahip oldukları yerelleştirmedir. Bu özellik farklı işletim sistemlerinde farklılık göstermesine rağmen globalleşmenin kaçınılmaz sonucu olarak tüm işletim sistemlerinde az ya da çok mevcuttur.

"LINUX ÇEVİRİLERİ
PROJELERİN ÇEVİRİ
GRUPLARI TARAFINDAN
TAMAMEN GÖNÜLLÜ
INSANLAR TARAFINDAN
YAPILIR VE GENELDE
PAKETLER İLE AYNI
LİSANSLAR ALTINDA
DAĞITILIR."

Söz gelimi, MS Windows işletim sisteminde, yöre ayarlarınızı yapılandırma araçlarını kullanarak yapabilirsiniz. Ya da klavyenizin düzenini farklı dillere ayarlayabilirsiniz. Ancak malesef bu ayarlar tek başına yeterli olamamaktadır. Özellikle çok kullanıcıli sistemlerin hızla arttığını göze alırsak sadece ölçü sistemlerin ya da klavye düzeninin değişmesi yeterli değildir. Bunun bir adım ötesi ise kullanıcı arabirimin kullanıcının diline ayarlanabilmesidir.

Linux işletim sistemi GNU kütüphanelerindeki kolaylıklar sayesinde her kullanıcı için farklı kullanıcı arabirimi dili seçebilme ve yöre ayarlarını değiştirebilme imkanı sunar. Yöre ayarları çoğunlukla sistemi kullanan kullanıcıların katkıları ile oluşmuştur. Bu kütüphaneler kullanıcının farklı yörelere göre evet-hayır sorularına yanıtlarından, hata mesajlarının diline kadar değişimlere olanak tanır. Geniş bir şekilde belgelendirilen GNU yöre işlevleri ve yapısı hakkında detaylı bilgileri glibc kütüphanesi belgelerinden[1] edinebilirsiniz. ➡

Kullanıcı arabiriminin kullanıcının diline ayarlanabilmesi Unix türevi sistemlerin gerçek anlamda uçbirim olma yolunda diğer işletim sistemlerine göre avantajlarından biridir. Örneğin Linux içinde bir kullanıcı aynı uçbirimde, aynı işletim sistemi kurulumu ile mevcut olan dillerden istediğini seçebilir. Bu seçim kullanıcıya yöneltilen sorulardan, yardım mesajlarına kadar uygulamaların kullanıcıya görüntülenen her tarafında etkin olur. Daha da öteye giderek aynı kullanıcı çevresel ayarlarını değiştirerek farklı uygulamaları farklı çevirilerde kullanabilir.

Linux çevirileri projelerin çeviri grupları tarafından tamamen gönüllü insanlar tarafından yapılır ve genelde paketler ile aynı lisanslar altında dağıtılır. Türkçe çevirileri grupları bulunan belli başlı projeler, Gnome Masaüstü [2], KDE Masaüstü [3], GNU Çeviri Projesi [4], OpenOffice.org [5] ve Mozilla Projesi [6]'dır. Değişik modüllerin bulunduğu bu projelerin hepsinde otuzun üzerinde farklı dil desteği ve hatta dillerin değişik lehçeleri bulunmaktadır. Bu açıdan Özgür Yazılım, kültürlerin yaşamasına büyük ölçüde yardımcı olmaktadır. Ticari kaygılarla diğer işletim sistemlerinde desteklenmeyen diller, özgür yazılımın katılımcı gücü ile desteklenebilmektedir.

Açık kaynak kodlu yazılımlarda Türkçe için çeviriler büyük ölçüde tamamlanmıştır. Onbinlerce dizgiden oluşan bu çevirileri yapmak büyük bir insan gücüne gereksinim duymaktadır. Sürekli artan ve zaman içinde değişen dizgiler zaman içinde tekrar kontrole ihtiyaç duyar. Her ne kadar bu gereksinim mevcut araçlar ile kolayca indirilse bile, insan gücü ihtiyacı her geçen gün Açık Kaynak dünyasında ihtiyaç olarak varlığını sürdürmektedir.

Çeviri Linux'e adım atmak isteyenler için iyi bir fırsattır. Çeviri yapmak uygulamaları daha iyi tanımaya, kodlarını gözden geçirmeye ve de yeni insanlarla tanışmanıza olanak sağlar.

Çeviri gruplarının sahip olduğu posta listeleri, düzenledikleri toplantılar bilgilerinizi paylaşmak ve daha katılımcı olmak için iyi bir yoldur. Bu sayede hem yabancı dil bilmeyen Linux kullanıcılarına yardımcı olmuş hem de kendinize geliştirmiş olursunuz.

Linux'u daha geniş çevrelere ulaştırabilmek için yerelleştirme çok önemlidir. Bu amaçla uğralaşan çeviri gönüllüleri bugüne kadar onbinlerce dizgiyi Türkçe'ye çevirmiş, hemen bütün açık kaynak kodlu yazılımı Türkler ve Türk coğrafyası için kullanılabilir hale getirmişlerdir. Bu çabalara destek vermek isteyenlerin katılımıyla mevcut eksiklerin tamamlanması ve hataların düzeltilmesi kısa sürede mümkün olacaktır.

Bariş Çiçek
Gnome Türkiye

[1] http://www.gnu.org/software/libc/manual/html_node/Locales.html#Locales

[2] <http://www.gnome.org.tr>

[3] <http://www.kde.org.tr/>

[4] <http://www.iro.umontreal.ca/translation/HTML/team-tr.html>

[5] <http://tr.openoffice.org>

[6] <http://www.mozilla.org.tr>

KONU İLE İLGİLİ BAĞLANTILAR

- <http://www.gnome.org.tr>
- <http://www.kde.org.tr>
- <http://www.mozilla.org.tr>
- <http://tr.openoffice.org>
- <http://www.debian-tr.org>
- <http://www.belgeler.org>
- <http://sourceforge.net/projects/pgsqturkce>

LKD ve Türkiye'de Linux

Linux Kullanıcıları Derneği : Türkiye'de Açık Kaynak kodlu yazılımları, Linux işletim sistemini ve Açık Kaynak felsefesini tanıtmak amacıyla 2000 yılında kurulmuş, kamu yararına çalışan bir dernektir. Ayrıntılı bilgi için: <http://www.lkd.org.tr>

Kısa Tarihçe

Türkiye'de 1992 yılında oluşmaya başlayan Linux camiası, 1993'te linux@bilkent.edu.tr listesi etrafında örgütlenmeye başladı. Topluluk ilk defa 1995 yılında ilki düzenlenen Türkiye'de İnternet Konferansı'nda yüzyüze bir araya geldi. 1996 yılında www.linux.org.tr web sitesi kuruldu. 1995'ten 2000 yılı ortasına kadar Türkiye Linux Kullanıcıları Grubu adıyla birlik oluşturan Türk özgür yazılım gönüllüleri, Mayıs 2000'de başlayan girişimler ile bir dernek statüsüne kavuşarak Linux Kullanıcıları Derneği (LKD) adını aldı. Böylece özgür yazılım gönüllülerinin oluşturduğu bir sivil toplum kuruluşu oluştu.

Tüm renkleriyle özgür yazılım felsefesini kucaklayan Linux Kullanıcıları Derneği, ağırlıklı olarak GNU/Linux işletim sistemi etrafında örgütlense de; bütün özgür işletim sistemlerini ve geniş bir yelpazede açık kaynak kod lisanslarını desteklemektedir.

Neler Yapıyoruz?

Bu yıl dördüncüsünü düzenleyeceğimiz Linux ve Özgür Yazılım Şenliği, Türkiye'de özgür yazılım camiasının buluştuğu en büyük etkinlik olma özelliğini sürdürüyor. 4 gün süren etkinlikte, ülkenin dört bir yanından özgür yazılıma gönül veren penguenler, açık kaynak kodunu merak eden bilişimciler, kamu ve özel sektör temsilcileri ile akademisyenler bir araya geliyor.

"TÜM RENKLERİYLE ÖZGÜR YAZILIM FELSEFESİNİ KUCAKLAYAN LINUX KULLANICILARI DERNEĞİ, AĞIRLIKLILARAK GNU/LINUX İŞLETİM SİSTEMİ ETRAFINDA ÖRGÜTLENSE DE; BÜTÜN ÖZGÜR İŞLETİM SİSTEMLERİNİ VE GENİŞ BİR YELPAZEDE AÇIK KAYNAK KOD LİSANSLARINI DESTEKLEMEDİR."

Her yıl "Yılın Penguenleri Ödülleri" veriyoruz. Dernek üyelerinin birçok dalda yılın en iyilerini seçerek verdikleri ödüller, geleneksel olarak şenliğin kapanış töreninde sahiplerini buluyor.

Bilişim dünyasının buluştuğu fuar, seminer ve etkinliklerde stand açıyoruz. Katılımcılara özgür yazılımları tanıtıyoruz, sorularına yanıt veriyoruz.

Türkiye'nin dört bir yanını dolaşarak bireysel kullanıcıları, kamu ve özel sektör kuruluşlarını Linux konusunda bilgilendirmek için seminerler veriyoruz. Seminerlerimiz bugüne kadar 30 farklı kenti dolaştı. "Gezici" seminerlerin yanı sıra, Ankara ve İstanbul'da her ay düzenli olarak da farklı konularda seminerler düzenliyoruz. Her yıl düzenlenen Türkiye'de İnternet Konferansı, Akademik Bilişim Konferansı'nda ilk yılından beri birer salonda tüm konferans boyunca özgür yazılımı anlatıyoruz. Tüm seminerlerimizin notlarını internette yayınlıyoruz. ➡

Linux kullanıcılarının kendi aralarında iletişim kurabilmeleri için e-posta listelerimiz var. Binlerce penguen listeler aracılığıyla soru(n)larını ve bilgilerini paylaşıyor. Listelerin arşivleri de, çeşitli konularda araştırma yapan penguenlere ışık tutuyor.

Türkiye'nin en büyük ve hızlı özgür yazılım dosya arşivini ftp.linux.org.tr adresinde kullanıcılara sunuyoruz. FTP sitemiz, birçok özgür yazılımın resmi yansıması olmasının yanı sıra, popüler birçok Linux dağıtımına yer veriyor.

Web sitelerimiz, başarı öyküleri hazırlanması, sık sorulan soruların (ve yanıtlarının) toplanması, şu anda okuduğunuz bu e-dergimiz "pengvence", firmalar envanteri ve daha birçok konuda çalışmalar yapıyoruz.

Nasıl Yapıyoruz?

Tamamen üyelerimizin gönüllü çabalarıyla ve birçok kurumla işbirliği içinde çalışmalarımızı gerçekleştiriyoruz.

Yaptığımız çalışmaların tümü gönüllülük temeline dayanıyor. Çalışmalarımızın tamamını halka açıyoruz ve hiçbirini ücret karşılığı sunmuyoruz.

Yapılan her sürekli çalışma için birer çalışma grubumuz var. Siz de bu çalışmaların bir parçası olmak isterseniz, ilgili çalışma grubu ile bağlantıya geçerek çalışmalara katılabilirsiniz. Her çalışma grubunun yeni görev alacak penguenlere gereksinimi vardır.

Neler Yapmayı Planlıyoruz?

Kısaca özetlemek gerekirse, üyelerimizin yapmayı istediği ve derneğin temel ilkeleri ile çatışmayan bütün faaliyetleri :-)

Derneğe Üyelik

Dernek üyeliği, özgür yazılım felsefesine duyulan sempatiyi ve/veya bağlılığı ifade eder.

Derneğin üyesi olarak, derneğin ve yaptığı çalışmaların doğal bir parçası haline gelebilirsiniz. Önemli kararlarda oy kullanabilir, derneğe görüşlerinizle yön verebilir ve en önemlisi derneğin "sahip"lerinden biri olabilirsiniz.

Özgür yazılım felsefesini benimseyen herkesi, penguenlerin sesini daha güçlü duyurabilmek için derneğe üye olarak örgütlenmeye ve birlik olmaya çağırıyoruz.

Linux Kullanıcıları Derneği
www.lkd.org.tr

TÜRKİYE LINUX KULLANICILARI DERNEĞİ BELİRLİ ÇALIŞMALARI YERİNE GETİRMEK İÇİN ÇEŞİTLİ ÇALIŞMA GRUPLARI OLUŞTURMUŞTUR. ÇALIŞMA GRUPLARI DERNEK ÜYELERİNDEN OLUŞUR. LKD ÇALIŞMA GRUPLARI :

SEMINER ÇALIŞMA GRUBU : LINUX KULLANICILARI DERNEĞİ SÜREKLİ VE GEZİCİ SEMİNERLERİNİ ORGANİZE EDER.
[HTTP://SEMINER.LINUX.ORG.TR]

ETKİNLİK ÇALIŞMA GRUBU : LINUX KULLANICILARI DERNEĞİ'NİN DÜZENLEDİĞİ ETKİNLİKLERİN ORGANİZE EDİLMESİNDEN SORUMLUDUR.
[HTTP://ETKİNLİK.LINUX.ORG.TR]

WEB ÇALIŞMA GRUBU : LKD WEB SİTELERİNDEN SORUMLU OLAN ÇALIŞMA GRUBUDUR.

Neden Debian ?

Debian Türk Grubu : Türkiye'de Debian GNU/Linux kullanan bir grup tarafından oluşturulan grup, çalışmalarını <http://www.debian-tr.org> sitesi ve debian-user-turkish@lists.debian.org eposta listesi üzerinden yürütmektedir. Grup aynı zamanda Debian Türkçe çeviri çalışmalarını da yürütmektedir.

Makinenizde Debian GNU/Linux'u kullanmayı düşündüğünüz için teşekkürler. Debian'ı niçin denemeniz gerektiği konusunda yeterince ikna olamamışsanız aşağıdaki hususları değerlendirin:

Debian kullanıcıları tarafından geliştirilmektedir.

Birşeylerin düzeltilmesi veya iyileştirilmesi gerekiyorsa bunu biz yaparız.

Benzersiz destek

Eposta listelerine gönderilen bir ileti 15 dakika (veya daha da kısa bir süre) içinde cevaplanır, üstelik Debian'ı geliştiren insanlar tarafından. Bu durumu telefon üzerinden verilen tipik bir destekle kıyaslayın: telefon başında geçen saatler; sadece sisteminizi yeterince bilmeyen ve hatta sorunuzu dahî anlamaktan aciz birilerinden yardım almak için, ücreti mukabilinde.

Tercihinizde yalnız olmayacaksınız

Çok sayıda kuruluş ve birey Debian kullanmaktadır. Debian'ı kullanan ve, nasıl kullandıklarını ve niçin Debian'ı seçtiklerini kısaca açıklamayı tercih eden çok tanınmış bazı sitelerle ilgili bilgiler için Debian'ı Kimler Kullanıyor? sayfamızı inceleyin.

Dünya üzerindeki en iyi paketleme sistemi.

Üç sürüm önceki yazılımdan kalan eski dosyaların sisteminizi kirlletmesinden

bıkmadınız mı? Veya bir yazılımı kurarken yazılım çakışmalarından dolayı sisteminiz çakılmasından? Debian'ın dayanıklı paketleme sistem Dpkg bütün bu sorunları sizin yerinize halleder.

Kolay kurulum

Eğer GNU/Linux'un kurulumunun zor olduğuna dair haberler sizi etkilemişse henüz Debian'ı son zamanlarda denememişsiniz demektir. Kurulum sürecini düzenli olarak iyileştiriyoruz. Doğrudan CD, DOS, disketler veya hatta ağ üzerinden bile kurulum yapabilirsiniz.

Olağanüstü miktarda yazılım

Debian, 8710 ve üzeri sayıda farklı yazılımla birlikte gelmektedir. Bu yazılımların her bir zerresi özgürdür. GNU/Linux üzerinde çalışan sahipli bir yazılımınız varsa bunu da kullanabilirsiniz; hatta yazılımı otomatik olarak kuran ve herşeyi sizin yerinize ayarlayan bir kurulum programı bulmanız bile Debian'da mümkün olabilir.

Üst seviyede tümleştirilmiş paketler

Paketlerin tümleştirilmesi yönünden Debian diğer tüm dağıtımları geride bırakmaktadır. ➡

Bütün yazılımlar tutarlı olarak bir grup tarafından paketlenildiğinden, sadece yazılımların tek bir sitede bulunabilmesinden değil, karmaşık bağımlılıklar gibi tüm hususlar üzerinde çalışıldığından da emin olabilirsiniz. Paket biçemi olarak deb'in rpm'e göre bazı artıları olduğuna inanıyoruz, fakat bir Debian sistemini dayanıklı kılan asıl husus paketler arasındaki tümleştirmedir.

Kaynak kod

Bir yazılım geliştiricisiyseniz, yüzlerce geliştirme aracı ve diline ek olarak milyonlarca satır kaynak kodun temel sistemde bulunmasından çok memnun olacaksınız. Ana dağıtımdaki bütün yazılımlar Debian Özgür Yazılım Yönergeleri (DFSG) ölçütlerini karşılamaktadır. Yani bu kodu incelemek veya yeni bir özgür yazılım projesinde değerlendirmek gibi şekillerde özgürce kullanabilirsiniz. Ayrıca sahiplik taslayan projelerde kullanılmaya uygun çok sayıda araç ve kod da mevcuttur.

Kolay sürüm yükseltmeleri

Paketleme sistemimiz sayesinde yeni bir sürüme yükseltme Debian'da anlık bir işlemdir. Sadece `apt-get update`; `apt-get dist-upgrade` komutlarını çalıştırın. Birkaç dakika içinde CD'den veya 150'nin üzerindeki Debian yansılarında birini apt'a göstererek ağ üzerinden yükseltme mümkün olmaktadır.

Hata takip sistemi

Debian'ın hata takip sistemi herkese açıktır. Yazılımların her zam kullanıcının arzu ettiği şekilde çalışmayacağı gerçeğini gizleme gayretinde değiliz. Kullanıcılar hata bildirmeye teşvik edilmekte ve, hata bildirimlerinin ne zaman ve hangi gerekçeyle kapatıldığı konusunda bilgilendirilmektedirler. Bu sistem Debian'ın problemlere hızlıca ve dürüst olarak cevap vermesini mümkün kılmaktadır.

Henüz bir GNU/Linux kullanıcısı değilseniz, aşağıdaki olumluluklardan sizde istifade edebilirsiniz:

Kararlılık

Yeniden başlatılmadan bir yılın üzerinde çalışmayı sürdüren çok sayıda makine mevcuttur. Üstelik yeniden başlatma gereği olduğundan bile bunun nedeni bir güç arızası veya donanım yükseltmesidir. Bu durumu her gün defalarca çakılan diğer sistemlerle kıyaslayın.

Fast and easy on memory

Diğer işletim sistemleri bir veya iki alanda hızlı olabilir, fakat GNU/Linux tabanlı olarak Debian hafif ve formdadır. Bir öykünücü yoluyla GNU/Linux üzerinde koşturulan Windows yazılımları bazen doğal ortamlarından daha hızlı çalışabilirler.

Birçok donanımın sürücüleri GNU/Linux kullanıcıları tarafından yazılmıştır, üreticiler tarafından değil. Bunun anlamı yeni donanımların desteklenmesinde gecikmeler yaşanması ve bazı donanımlar için ise hiç destek bulunmaması olmakla birlikte, bu durum, üreticisi o ürünü üretmeyi bıraksa veya ortadan kaybolrsa bile ilgili donanımın desteklenmesini mümkün kılar. ➡

Deneyimle sabittir ki, Açık Kaynak sürücüleri sahipli olan sürücülerden genellikle daha iyidir.

Yüksek sistem güvenliği

Windows 95 esas itibarıyla herhangi bir güvenliğe sahip değildir. Benzer şekilde NT de bu konuda çok kötü durumdadır. Yıllar süren çalışmalardan sonra GNU/Linux oldukça güvenli bir hale ulaşmıştır ve Debian bu olumluluktan nasibini almaktadır. Bunun yanı sıra Debian, güvenlik sorunlarını gideren düzeltmelerin dağıtımına çabucak girmesi hususunda da çok isteklidir (düzeltilmiş paketler genellikle birkaç gün içinde paket depolarına yüklenmektedir). Tarih şunu göstermiştir ki, 'saklanma yoluyla güvenlik' ilkesi iş görmemektedir. Kaynak kodun mevcudiyeti Debian'daki güvenliğin kamuya açık şekilde değerlendirilmesini ve bu suretle zayıf güvenlik modellerinin gerçekleşmesini önlemektedir.

Güvenlik yazılımları

Birçoklarının malumu değildir, ağ üzerinden gönderilen herşey siz ve alıcı arasındaki herhangi bir makine tarafından görülebilir. Debian, kullanıcıların birbirlerine gönderdikleri epostaların mahremiyetini sağlayan çok tanınır GPG (ve PGP) yazılımlarına ait paketleri çermektedir. Buna ilave olarak ssh, ssh'in kurulu olduğu diğer makinelere güvenli şekilde bağlanmanızı sağlar.

Elbette Debian mükemmel değil. Eleştirilerin yoğunlaştığı dört alan var:

"Dselect'in (Debian paketleme sistemi dpkg önyüzü) öğrenilmesi zor."

Bu halen üzerinde çalışılan bir alan. Debian'ın yeni paket yöneticisi APT, daha iyi önyüzlere temel oluşturacak şekilde tasarlanmıştır ve gayet olumlu eleştiriler almaktadır.

APT; kurulumun baştan sona tertip edilmesi, çoklu kaynak yeteneği ve daha bir çok benzersiz özellik sunmaktadır. Daha cazip ve kullanıcı dostu APT arayüzleri halen geliştirilmektedir.

"Revaç gören ticarî yazılımların eksikliği."

Bazı popüler yazılımların GNU/Linux'da bulunmadığı oldukça doğrudur. Bununla birlikte, sahipli programların en iyi özelliklerini taklit edecek şekilde tasarlanmış ve buna özgür yazılım olma değerini de ekleyen muadil programlar mevcuttur.

Word ve Excel gibi ofis programlarının eksikliği artık bir sorun olmamalıdır, zira Debian tamamıyla özgür yazılım'dan müteşekkil iki ofis yazılımı içermektedir: KOffice ve GNOME Office. İstenirse OpenOffice'de Debian sürümünde bulunabiliyor.

Çeşitli sahipli ofis yazılımları da mevcuttur: Applixware (Anyware), StarOffice, Hancom Office, Axene ve diğerleri.

Veritabanlarıyla ilgilenenler için, Debian iki popüler veritabanı programıyla birlikte gelmektedir: MySQL ve PostgreSQL. Bunların dışında SAP DB, Oracle, Informix, IBM DB2 ve diğerleri de GNU/Linux'da mevcuttur.

GNU/Linux'un gücünü ve hızla büyüyen bir kullanıcı tabanına sahip, büyük ölçüde el değmemiş pazar değerini farkedenden şirketler arttıkça, muhtelif sahipli yazılımlar da daha fazla sayıda gelmektedir.

"GNU/Linux'un yapılandırması zordur."

Bu ifadede yapılandırma deniliyor, kurulum değil, çoğu insan Debian'ın ilk kurulumunu Windows'dan daha kolay bulduğundan. Bir çok donanımın (yazıcılar mesela)

daha kolay ayarlanabilmesi mümkün olabilirdi. Bunun yanı sıra, bazı yazılımlar yapılandırma boyunca (en azından yaygın ayarlarda) kullanıcıya eşlik eden bir betikle gelebilirdi. Bu konu üzerinde halen çalışılan bir alandır.

"Her donanım desteklenmiyor."

Özellikle gerçekten çok yeni, çok eski veya çok nadir donanımlar. Ayrıca üreticisinin sadece Windows platformları için destek sunduğu karmaşık "sürücü" yazılımlarına bağımlı donanımlar (örnek olarak yazılım modemleri). Bununla beraber çoğu durumda GNU/Linux altında çalışabilecek eşdeğer bir donanım mevcuttur. Bazı donanımlar, üreticisi donanım özelliklerini gizli tutmayı seçtiğinden, desteklenmemektedir. Bu konu da üzerinde halen çalışılan bir alandır.

Eğer yukarıda yazılanlar Debian'ı kullanmanız noktasında sizi ikna etmeye yetmemişse şunu düşünün: düşük maliyet (neredeyse bir telefon konuşması kadar), kolay kurulum ve verimliliğinizi kolaylıkla ikiye katlayacak gerçek çok-görevlilik. Denememenin maliyeti altından nasıl kalkabilirsiniz?

Çeviri : Debian Türk Grubu
[<http://www.debian-tr.org>]

KONU İLE İLGİLİ BAĞLANTILAR

- DEBIAN GNU/LINUX WEB SİTESİ
<http://www.debian.org>
- DEBIAN TÜRK GRUBU SİTESİ
<http://www.debian-tr.org>

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ...

"...as I mentioned a month ago, I'm working on a free version of a Minix looklike for AT-386 computers. It has finally reached the stage where it's even usable (though may not be depending on what you want), and I am willing to put out the sources for wider distribution. It's just version 0.02.... but I've succesfully run bash, gcc, GNU make, GNU sed, compress, etc. under it."

Linus Torvalds
5 Ekim 1991

PENGUENCE SÖZLÜĞÜ

OSDL (OPEN SOURCE DEVELOPMENT LAB), LINUX İŞLETİM SİSTEMİNİN KURUMSAL OLCEKTE KULLANILMASINI SAĞLAMAK İÇİN KURULMUŞ OLAN KONSORSİYUMDUR. LINUX'UN YARATICISI LINUS TORVALS VE SAMBA YAZILIMININ YARATICISI ADREW TRIDGELL DE OSDL DE ÇALIŞMAKTADIRLAR.

OSDL'İN FINASMANI İSE KONSORSİYUMU OLUŞTURAN TELEKOM VE BİLİŞİM FİRMALARI (INTEL, ORACLE, HP, SIEMENS, IBM, RED HAT, NOVELL VS..) TARAFINDAN SAĞLANMAKTADIR.

OSDL RESMİ SİTESİ : WWW.OSDL.ORG

Ulusal Dağıtım

"Linux, yalnızca bir işletim sistemi çekirdeği projesidir. Bir Linux dağıtımı çok farklı kaynaklarda oluşturulan çekirdeği, araçları ve uygulama yazılımlarını toplayarak birlikte çalışabilirliklerini sağlayan, ortak bir yönetim çerçevesi ile birleştiren bir bütündür. Sıradan kullanıcının çekirdeği ve araçları tek tek edip birlikte çalışmalarını sağlaması zorunluluğunu ortadan kaldırır. Ulusal Dağıtım bir Linux dağıtımı olduğundan Linux çekirdeğini ve ilintili araçları kullanır. Ancak bu derlemeye değer katarak kolay kurulabilir ve kullanılabilir hale getirir."

Pardus Ulusal İşletim Sistemi Çalışan CD

www.uludag.org.tr

Firefox yada "açık dünyanın" yeni gözbebeği

Erhan Ekici : Linux/Unix işletim sistemleri ve veritabanı sistemleri ile ilgilenen Erhan Ekici bir bilişim firmasında Linux işletim sistemi üzerine çalışmaktadır. Kendisine erhan@uzem.itu.edu.tr eposta adresinden ulaşabilirsiniz.

90'lı yılların sonu amansız bir savaşa sahne olmuştu :“Tarayıcı Savaşları”. Bir tarafta internetin ilk tarayıcılarından Netscape firmasının Netscape Navigator isimli tarayıcısı, diğer yanda bu alana daha geç girmiş olan ve pazar payını hızla arttıran Internet Explorer. Bu savaşın adil bir savaş olup olmadığı tartışılardurdu, çeşitli davalar açıldı. Tartışmaların ve davaların sonucu ne olursa olsun bir gerçek vardı: Internet Explorer savaşı kazanmıştı.

Tarayıcısını Linux dünyasında kullanmasını isteyen Netscape, tarayıcıyı Linux uyumlu hale getirdi. Linux işletim sistemi üzerinde çalışan ilk görsel tarayıcılardan Netscape. Belki bu sebeple olsa gerek Linux severler savaşın sonunu hiç beğenmemişlerdi. Çünkü standartlara uyan, farklı platformlara destek veren bir tarayıcı her zaman daha önemlidir.

2000'li yılların başı tarayıcı

"2000'LI YILLARIN BAŞI TARAYICI PAZARI İÇİN DURGUN BİR DÖNEMDİ. INTERNET EXPLORER'IN %94 LERE VARAN PAZAR PAYI HERŞEYİ AÇIKLAMAYA YETİYORDU... MOZILLA VAKFININ "FIREFOX 1.0" SÜRÜMÜNÜ DUYURMASI OYUNUN KURALLARININ DEĞİŞECEĞİNİ GÖSTERİYORDU. VE OYUNUN KURALLARI DEĞİŞMEYE BAŞLADI..."

pazarı için durgun bir dönemdi. Internet Explorer'ın %94 lere varan pazar payı herşeyi ifade etmeye yetiyordu.

Bu durum 2004 yılının sonuna kadar devam etti. 9 Kasım 2004 tarihinde Mozilla Vakfının "firefox 1.0" sürümünü duyurması oyunun kurallarının değişeceğini gösteriyordu. Ve oyunun kuralları değişmeye başladı...

İnternette ücretsiz indirilmeye sunulduğu hafta beş milyon kere indirilerek büyük sükse yapan tarayıcı, ilerleyen haftalarda da bu yükselişine devam etti. Bu yazının yazıldığı saatlerde yirmi milyona yaklaşan indirilme rakamıyla, Mozilla Vakfı'nın 2005 yılı sonu için koyduğu %10 luk pazar payını aşacağını da ilk işaretlerini vermiş oldu.

Peki bu başarıyı neye borçlu Firefox? Standartlara uymasının, ➡

açık kaynak kodlu olmasının, internette gezintiyi zevk haline getirmesinin ve rakiplerine kıyasla daha güvenli gezintiye olanak vermesinin yanı sıra gerçekten çok gelişmiş özelliklere sahip olması da cabası.

Gelin bu güzel ve başarılı tarayıcının özelliklerine beraber bakalım.

Çoklu platform desteği

Mozilla Firefox, sadece belirli bir platformda çalışabilen, hem kullanıcıyı hem de kurumları belirli bir işletim sistemine bağımlı kılan tarayıcıların aksine çoklu platform desteğine sahiptir. Mozilla Firefox, Linux, MS Windows ve Mac OS X işletim sistemlerine destek vermektedir.

Sekmeli Tarama (Tabbed Browsing özelliği)

Bu özellik ile bakmak istediğiniz her site için ayrı bir tarayıcı penceresi açma derdinden kurtuluyorsunuz. Her site için ayrı bir tarayıcı penceresi açmak yerine bir çok siteye tek bir tarayıcı penceresi açarak ulaşabilmeyi sağlayan sekme özelliği, kullanım hızını artırırken aynı zamanda gezmekte olduğunuz sitelere hakimiyetinizi de en üstü düzeye çıkarmaktadır.

Pop-up Kontrolü

İnternette gezinirken can sıkıcı olaylardan biri de bir çok sitenin pop-up lar ile reklamlar vb. içeriği göstermesidir. Hatta bazen durum öyle bir hal alır ki bir pop-up penceresini kapatayım derken bir bakarsınız her yer bu pencereciklerden dolmuş. Mozilla Firefox tarayıcısı gelişmiş bir pop-up kontrolü ile bizleri bu dertten kurtarıyor. İstemediğiniz hiçbir pop-up görüntülenmez. Yine pop-up kontrol özelliği ile istediğiniz siteler için bu özelliği etkisiz kılabilirsiniz.

Çerez Yöneticisi

Çerez yöneticisi ile sizin bilgisayarınıza hangi sitelerin çerez bırakabileceklerini, hangilerinin bırakamayacaklarını seçebiliyorsunuz. Ayrıca belirtilmemiş herhangi bir site çerez bırakmak istediğinde tarayıcının size danışmasını da sağlayabilirsiniz.

Mozilla Firefox'un diliyle "çerezler herkesin ağzına layıktır."

İndirme Yöneticisi

İnternette indirilen her dosya için ayrı bir pencere açmak yerine tüm indirme işlemlerini ve sürelerini tek bir pencere altında toplayan firefox indirme yöneticisi ile hem indirme işlemlerinin yönetimi hem de indirilen dosyalara erişim çok kolay ve zevkli bir hale geliyor.

Resim Yöneticisi

Ağ bağlantınız yavaş ve sizin erişmeniz gereken bir site resimler yüzünden geç yükleniyor. Mozilla Firefox kullanıyorsanız çözüm basit. Resim yöneticisi. Resim Yöneticisi ile hangi sitelerin resimlerinin yükleneceği hangilerinin yüklenmeyeceğini seçebiliyorsunuz.

Eklenti ve Tema Desteği

Mozilla Firefox eklenti ve temalar ile genişleyebilir ve size çok özelleşmiş işlemler için gerekli araçları sunabilir. Eklenti ve temalar için "araçlar" menüsünden ilgili yerlere birkaç tıklamayla ulaşabilir ve dilediğiniz özellikleri ve temaları indirebilirsiniz.

İnternet araştırma şirketlerinin yaptıkları araştırmalar Mozilla Firefox kullanım oranının

hızla arttığını gösteriyor. Yaklaşık %6 lık bir orana iki buçuk aylık bir sürede ulaşması yadsınamaz bir başarı. Açık kaynak kodlu, güvenli ve hızlı olan bu tarayıcı adından çok söz ettiriyor ve ilerleyen dönemlerde de ettirecek.

Neden Apache Web Sunucusunun sunucu tarafında yakaladığı başarıyı Firefox istemci tarafında yakalayamam? Ben bir engel göremiyorum, ya siz?

Firefox ile keyifli gezintiler....

Erhan Ekici
[erhan@uzem.itu.edu.tr]

KONU İLE İLGİLİ BAĞLANTILAR

- MOZILLA VAKFI
<http://www.mozilla.org>
- MOZILLA FIREFOX
<http://www.firefox.com>
- Mozilla Türkiye
<http://www.mozilla.org.tr>

PENGUENCE "SCRIBUS" NEDİR?

SCRIBUS, AÇIK KAYNAK KODLU MASAÜSTÜ YAYIN ARACIDIR. BİR KDE UYGULAMASI OLAN SCRIBUS YAZILIMININ SON GÜNCEL SÜRÜMÜ 1.2.1 DİR.

SCRIBUS İLE ESTETİK DUYURU METİNLERİ, DERGİLER VEYA BROŞÜRLER HAZIRLAYABİLİRSİNİZ. HAZIRLADIĞINIZ DOKÜMANI Pdf, Eps, Text veya Svg FORMATLARINDA İHRAÇ EDEBİLMEYE OLANAK SAĞLAYAN YAZILIM AYNI ZAMANDA Csv, Html, OpenOffice.org ve Text DOSYALARINI DA İTHAL EDEBİLMEKTEDİR.

AÇIK KAYNAK KODLU VE GPL LİSANSI İLE DAĞITILAN SCRIBUS YAZILIMI İLE İLGİLİ DETAYLI BİLGİYE WWW.SCRIBUS.NET ADRESİNDEN ULAŞABİLİRSİNİZ.

PENGUENCE DERGİSİ SCRIBUS YAZILIMI KULLANILARAK HAZIRLANMIŞTIR.

PostgreSQL 8.0 ile daha da güçlü

Devrim Gündüz : Uzun yıllardır açık kaynak kodlu yazılımlar ile ilgilenen Devrim Gündüz, daha çok PostgreSQL üzerine yaptığı çalışmalar ile tanınmaktadır. TDM firmasında çalışmakta ve PostgreSQL takımında web grubu üyesi ve geliştirici olarak çalışmalar yapmaktadır.

"AÇIK KAYNAK DÜNYASININ EN GELİŞMİŞ VERİTABANI SUNUCUSU OLAN PostgreSQL VERİTABANI SUNUCUSU'NUN 7.5 OLARAK BAŞLAYAN GELİŞTİRME MACERASI GEREK GELİŞTİRİCİLERİN, GEREKSE KULLANICILARIN ORTAK KARARI İLE 8.0 SÜRÜM NUMARASI İLE DEVAM EDİYOR. 19 OCAK'TA 8.0 SÜRÜMÜ ÇIKAN VERİTABANI SUNUCUSUNUN BU YENİ SÜRÜMÜ İLE NELER GETİRDİĞİNİ BU YAZIDA BULABİLİRSİNİZ "

Dünyanın en gelişmiş açık kaynak kodlu veritabanı sunucusunun yeni sürümü duyuruldu.

Açık kaynak dünyasının en gelişmiş veritabanı sunucusu olan PostgreSQL Veritabanı Sunucusu'nun 7.5 olarak başlayan geliştirme macerası gerek geliştiricilerin, gerekse kullanıcıların ortak kararı ile 8.0 sürüm numarası ile devam ediyor. 19 Ocak'ta 8.0 sürümü çıkan veritabanı sunucusunun bu yeni sürümü ile neler getirdiğini bu yazıda bulabilirsiniz.

Tablespaces

Tablespace kavramı veritabanı yöneticileri için yeni değil. PostgreSQL'de tablespace'ler, veritabanı yöneticilerinin veritabanı nesneleri için farklı saklama yerleri belirtmelerine olanak sağlar.

Tablespace kullanıldığında, veritabanı yöneticisi PostgreSQL kurulumunun disk üzerindeki yapısını kontrol edebilir. Bunun birçok yararı bulunmaktadır. Bunlardan ilki, eğer PostgreSQL kurulumunu gerçekleştirdiğiniz disk bölümünde yer kalmadıysa ve mantıksal ya da diğer yollarla bu alan büyütülemiyorsa, farklı ve uygun büyüklükte bir disk bölümü üzerinde bir tablespace yaratılır ve sistem yeniden yapılandırılana kadar bu tablespace üzerinde işlemler devam ettirilir. Diğer bir konu da şudur: Tablespace'ler veritabanı yöneticisine veritabanı nesnelerinin kullanım durumlarına göre veri yerleşimlerini düzenleme imkanı verir. Örneğin, çok sık kullanılan bir indeks çok hızlı ve sorunsuz çalışan bir diske yerleştirilebilir. Benzer şekilde, arşivlenmiş bilgi saklayan, çok seyrek kullanılan ve başarımın pek önemli olmadığı tablolar da daha yavaş bir diske yerleştirilebilir.

Veritabanları, şemalar, tablolar, indeksler ve sequence'ler tablespace'ler içine yerleştirilebilirler. ➡

Bunu yapmak için o tablespace üzerinde CREATE izni olan kullanıcı ilgili komuta tablespace adını bir parametre olarak vermelidir. Aşağıdaki örnek, junior tablespace'i içinde bir tablo yaratmayı göstermektedir:

```
CREATE TABLE tdm(i int) TABLESPACE junior;
```

Bir tablespace'in nasıl yaratılacağını aşağıdaki örnekle de açıklayabiliriz. Öncelikle, yeni tablespace'in yer alacağı dizini yaratalım:

```
[root@devrim pgsql]# mkdir /pgsql2/junior_tbspace
```

Buradaki _tbspace tamamen seçimseldir, ben o dizinin ne olduğunu ilk bakışta görebilmek için böyle bir isimlendirme yaptım.

Şimdi de gerekli izinleri verelim:

```
[root@devrim pgsql]# chown pgsql80:
/pgsql2/junior_tbspace -R
```

Buradaki pgsql80, benim PostgreSQL'i derlediğim ve çalıştırdığım kullanıcı. Her sistemde farklı olabilir. Genelde postgres tercih edilir.

Şimdi pgsql80 kullanıcısı olalım ve veritabanına bağlanalım:

```
[root@devrim pgsql]# su - pgsql80
[pgsql80@devrim pgsql80]$ /usr/local/pgsql/bin/psql
template1
```

```
Welcome to psql 8.0devel, the PostgreSQL interactive
terminal. ...
```

```
template1=# CREATE TABLESPACE junior LOCATION
'/pgsql2/junior_tbspace';
CREATE TABLESPACE
```

```
template1=# SELECT * from pg_tablespace ;
```

spcname	spcowner	spclocation	spcACL
pg_default	1		
pg_global	1		
junior	1	/pgsql2/junior_tbspace	

Artık tablomuzu yeni tablespace içinde yaratabiliriz:

```
template1=# CREATE TABLE tdm (a int) TABLESPACE
junior;
CREATE TABLE
```

```
template1=# SELECT schemaname,tablename,tablespace
FROM pg_tables WHERE tablename='tdm';
```

chemaname	tablename	tablespace
public	tdm	junior

Benzer şekilde bir indeks de yaratalım:

```
template1=# CREATE INDEX a_idx ON tdm USING btree
(a) TABLESPACE junior;
CREATE INDEX
```

Tüm tablespace'lerin sembolik linkleri \$PGDATA/pg_tbspace dizininde tutulur.

Savepoints

Savepoint kavramı PostgreSQL'in yeni sürümünün bir başka önemli özelliğidir. SAVEPOINT ifadesi, bir transaction savepoint'i adlandırır. Böylece içiçe transaction kullanabilir, belirli bir savepoint'e geri dönebilirsiniz. Bir örnekle açıklayalım: ➡

```
pgsql80@ devrim:/usr/local/pgsql/data/pg_tblspc
File Edit View Terminal Tabs Help

test=# BEGIN WORK ;
BEGIN
test=# INSERT INTO tdm VALUES ('123');
INSERT 17242 1
test=# INSERT INTO tdm VALUES ('233');
INSERT 17243 1
test=# SAVEPOINT junior;
SAVEPOINT
test=# INSERT INTO tdm VALUES ('456');
INSERT 17244 1
test=# SAVEPOINT test;
SAVEPOINT
test=# SELECT * from tdm;
 a
----
123
233
456
(3 rows)

test=# DELETE FROM tdm WHERE a='456';
DELETE 1
test=# ROLLBACK TO junior;
ROLLBACK
test=# SELECT * from tdm;
 a
----
123
233
(2 rows)

test=#
```

Point-In-Time-Recovery (PITR)

Point-In-Time-Recovery, online yedek (backup) alınmasını sağlayan ve sistemin göçmesi durumunda bile veritabanının kurtarılmasını sağlayan bir sistemdir. Özellikle büyük veritabanlarının yedeklerinin alınması uzun bir işlemdir. PITR sayesinde sadece transaction logları yedekleneceğinden bu işlem çok kısa sürecektir. Böylece yedekleme maliyetleri de düşecektir.

PITR ile ilgili bilgileri PostgreSQL Manual'ında bulabilirsiniz. Yedek alma işlemine başlama ve yedek alma işlemini bitirmek için gereken komutları alttaki ufak resimde görebilirsiniz:

Doğal Win32 portu

19 Ocak 2005'te çıkan PostgreSQL'in 8.0 sürümünde birçok yeni özelliğin yanı sıra doğal Win32 desteği de bulunmaktadır.

Devrim Gündüz
PostgreSQL.org

```
pgsql80@ devrim:/usr/local/pgsql/data/pg_tblspc
File Edit View Terminal Tabs Help

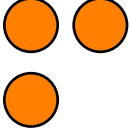
test=# SELECT pg_start_backup('deneme');
pg_start_backup
-----
0/A8BA9C
(1 row)

test=# SELECT pg_stop_backup();
pg_stop_backup
-----
0/A8BADDC
(1 row)

test=#
```

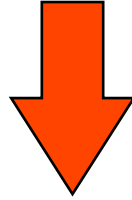
KONU İLE İLGİLİ BAĞLANTILAR

- POSTGRESQL PROJESİ SİTESİ
<http://www.postgresql.org>
- POSTGRESQL YERELLEŞTİRME SİTESİ
<http://sourceforge.net/projects/pgsqlturkce>

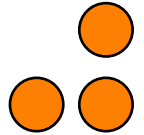

Mozilla Thunderbird

E-posta İstemcisi

www.mozilla.org/products/thunderbird

Komut satırı ve kabuk - 1

Linux 101

Erhan Ekici : Linux/Unix işletim sistemleri ve veritabanı sistemleri ile ilgilenen Erhan Ekici bir bilişim firmasında Linux işletim sistemi üzerine çalışmaktadır. Kendisine erhan@uzem.itu.edu.tr eposta adresinden ulaşabilirsiniz.

"KULLANICININ VERDİĞİ KOMUTLARIN İŞLENMESİ SIRASINDA YA KABUK BU İŞLEME İŞLEMİNİ KENDİ YAPAR YA DA İLGİLİ BİR ARACA VEYA DOĞRUDAN ÇEKİRDEĞE BU İŞİ YAPMASINI SÖYLER. OLUŞAN SONUCU ALIR, BİÇİMLENDİRİR VE GERİ DÖNDÜRÜR. KABUK PROGRAMININ YETENEKLERİ BUNUNLA SINIRLI DEĞİLDİR. KOMUT YORUMLAMANIN DIŞINDA GİRİŞ/ÇIKIŞ YÖNLENDİRME, BORULAMA VE TEMEL PROGRAMLAMA YETENEKLERİNE DE SAHIPTIR."

Linux komut satırı, nam-ı diğer "konsol". Kimileri için hiçbir zaman kullanılmak istenmeyecek 'kara ekran', kimileri içinse vazgeçilmez mecra. Kimi karşılaştığında terler, kimi ise o olmadan yapamaz. Linux komut satırı (kısaca konsol olarak anılacaktır) grafik arabirimli programlara ve sistemlere alışmış olan kullanıcılar için zor ve karmaşık olarak görülse de bir sistem yöneticisinin vazgeçilmez aracıdır. GNU/Linux işletim sisteminin bizlere sunduğu imkanlardan en iyi şekilde faydalanabilmemiz için konsol kullanmayı bilmemiz gerçekten çok önemlidir. İşte bu yazımızda bu 'mecra' yı nasıl kullanacağımızı öğreneceğiz. Gelin dersimize başlayalım.

Bu dersimizde inceleyeceğimiz kavramlar;

- * Kabuk programı
- * Yol (path)
- * Standart giriş / Standart Çıkış

Bu dersimizde göreceğimiz işlemler;

- * GNU/Linux işletim sisteminde kabuk programları
- * Standart Giriş ve çıkışı yönlendirmek

Kabuk

Linux işletim sisteminde kabuk programı diğer birçok işletim sisteminde olduğu gibi bir komut yorumlayıcısıdır. İşletim sistemi ile kullanıcı arasında yeralan bir katman gibi düşünülebilir. Kullanıcı sistem ile olan ilişkisini bu katmanı kullanarak sürdürür. Kabuk kullanıcının verdiği komutları alır, bunları işler ve oluşan sonucu düzgün bir şekilde biçimlendirerek geri döndürür. Kullanıcının verdiği komutların işlenmesi sırasında ya kabuk bu işleme işlemini kendi yapar ya da ilgili bir araca veya doğrudan çekirdeğe bu işi yapmasını söyler. Oluşan sonucu alır, biçimlendirir ve geri döndürür. Kabuk programının yetenekleri bununla sınırlı değildir. Komut yorumlamanın dışında giriş/çıkış yönlendirme, borulama ve temel programlama yeteneklerine de sahiptir.

Unix ve GNU/Linux işletim sistemlerinde kullanılan bir çok kabuk programı mevcuttur. Bunlar sh(Bourne Shell), ksh(korn shell), zsh(The Z Shell)

ve bash(Bourne Again Shell) dir. Sh kabuk programı Unix işletim sistemlerinde bulunan en eski kabuk programlarından biridir. ksh ise sh kabuğundan özellik olarak daha yetenekli ve esnektir. Bash kabuk programı ise birçok GNU/Linux dağıtımı için 'de-facto' kabuk programıdır. Bizlerde bu köşede bu kabuk programını kullanacağız.

Kabuk programı kullanıcı sisteme giriş yaptığı anda ilk çalıştırılan programdır. Kullanıcının sistemde varsayılan olarak hangi kabuk programı ile çalışacağı /etc/passwd dosyasında belirtilmiştir.

```
galileo:x:1001:0:Erhan Ekici,,,:/home/erhan:/bin/bash
```

Yukarıda görüldüğü gibi sistemde bulunan galileo kullanıcısı için varsayılan kabuk programı bash kabuğudur. Bir sistemde geçerli olabilecek kabuk programlarının listesi /etc/shells dosyasında mevcuttur.

```
[galileo@localhost] # cat /etc/shells
# /etc/shells: valid login shells
/bin/csh
/bin/sh
/bin/ksh
/bin/bash
/bin/rbash
/bin/zsh
```

Konsol kullanılarak bir komut girildiği zaman kabuk programının ilk yapacağı işlem bu komutun kendi içinde(kabuk) varolan bir komut mu yoksa doğrudan sistemdeki başka bir programı gösteren bir komut mu? olduğunu anlamaktır. Eğer belirtilen komut kabuk programının kendisinde varolan bir komut ise gerekli işlemleri yapar ve sonucu geri döndürür. Eğer komut dışsal bir komut ise ilgili programı çalıştırır, programdan dönen sonucu alır ve biçimlendirerek geri döndürür.

```
[galileo:/home/erhan] # cd
```

Yukarıda kullanılan 'cd' komutu dışsal bir komut değildir. Kabuk programının kendisinde olan bir komuttur. (cd komutu dizin değiştirmek için kullanılan bir komuttur. Parametre olarak gitmek istediğiniz dizini belirtmeniz yeterlidir.)

```
[galileo:/home/erhan] # ls
a.out  bash01  bash.sh  cppgtk  dene.c  gtk  java
```

'ls' komutu ise dışsal bir komuttur. Bu yüzden kabukta ls komutu verildiği zaman bash kabuğu öncelikle kendi komutu olup olmadığına baktı. Dışsal bir komut olduğunu anlayınca(/bin/ls programı) ilgili programı çalıştırıp, sonucu alıp geri döndürdü. (ls komutu içinde bulunan dizindeki dosya ve dizinleri listelemek için kullanılır. Parametre olarak listelenmek istenen dosya veya dizin belirtilebilir.)

```
[galileo:/home/erhan] # ls -l
total 5
-rwxrwxrwx 1 galileo users 12014 2004-10-21 09:04 a.out
-rwxr-xr-x 1 root root 212 2004-11-29 02:05 awk.awk
drwxr-xr-x 3 galileo users 4096 2004-11-15 14:17 bash01
-rwxrwxrwx 1 galileo users 278 2004-11-28 00:18 bash2.sh
-rwxrwxrwx 1 galileo users 156 2004-11-29 01:01 bash.sh
```

Yukarıda görüldüğü gibi komutlara opsiyonlarda vermek mümkündür. Genelde komutlara opsiyon verilirken komut adından sonra bir boşluk bırakılır ve - veya -- ile opsiyon belirtilir. Örneğimizde ls komutuna -l opsiyonu verilmiştir. Bu listelemeyi uzun (long) biçiminde yap demektir.

```
[galileo:/home/erhan] # ls -l bookmarks.html
-rwx----- 1 galileo users 44000 2004-11-15 13:09
bookmarks.html
```


Yine yukarıda görüldüğü gibi komutlara opsiyonların yanında ayrıca argüman da verilebilir.

ipucu: Komut satırında normalde tek bir komut belirtilir. Eğer aynı satırda birden fazla komut yazılacaksa komutlar birbirinden ; (noktalı virgül) karakteri ile ayrılmalıdır.

```
[galileo:/home/erhan] # ls ; date
a.out bash01 bash.sh cppgtk dene.c gtk java
Tue Dec 7 23:01:25 EET 2004
```

Görüldüğü gibi ls ve date komutu aynı satırda aralarına noktalı virgül koyularak kullanılmıştır. Önce ls komutu çalıştırılacak, oluşan çıktı ekrana basılacak, ardından date komutu çalıştırılıp sonucu ekrana basılacaktır.

ipucu: Komut satırında bir komutun çıktısını diğer bir komuta girdi olarak vermek için komutlar arasında | (boru – pipe) karakteri kullanılır.

```
[galileo:/home/erhan] # cat bolum2.txt | more
```

cat komutu argüman olarak kendisine verilen dosyanın içeriğini standart çıkışa (ekrana) basar. more komutu ise sayfa sayfa görüntüleme yapmak için kullanılır. Bu iki komut aynı satırda aralarına | (boru – pipe) karakteri konularak kullanılmıştır. Bu durumda cat komutunun çıktısı olan bolum2.txt dosyasının içeriği more komutuna girdi olarak aktarılacaktır. Böylece bolum2.txt dosyasının içeriği ekrana sayfa sayfa gelecektir.

Standart Girdi / Standart Çıktı / Standart Hata

Linux komut satırında bir komut çalıştırıldığı zaman oluşan çıktı varsayılan olarak çıkış birimine yönlendirilir. Genellikle bu çıkış birimi bağlı bulunan konsol ekranıdır.

```
[galileo:/home/erhan] # ls
a.out bash01 bash.sh cppgtk dene.c gtk java
```

Görüldüğü gibi 'ls' komutu sonucu oluşan çıktı ekrana basılmıştır(standart çıktı birimine). Komutlar genellikle görevlerini yerine getirmek ve yapacakları işlemi uygulamak için bir girdi isterler. Bu standart girdi olarak adlandırılır. Standart girdi parametre ile belirtilebildiği gibi doğrudan klavye aracılığıyla da verilebilir.

```
[galileo:/home/erhan] # cat yazi.txt
```

Yukarıdaki ifadede 'cat' komutu için standart girdi parametre olarak verilmiştir. Bu komut sonucu yazi.txt dosyasının içeriği standart çıktıya gönderilecektir. Standart çıktı için özel bir gösterim yapılmadığı için standart çıktı olarak ekran kullanılacak ve yazi.txt dosyasının içeriği ekrana basılacaktır.

Bazı durumlarda komutlar istenilen işlemi gerçekleştiremeyip kullanıcıya bir hata mesajı döndürürler. Bu ise 'standart hata' dır. Varsayılan olarak standart hata mesajları standart çıktı ile aynı yere yönlendirilirler. (Ekrana)

İstenildiği durumlarda standart girdi / standart çıktı ve standart hata istenilen yere yönlendirilebilir. Bu işlem için bazı operatörler kullanılır. Mesela 'ls' komutu sonucu oluşan çıktıyı ekrana basmayıp bunu bir dosyaya yönlendirelim.

```
[galileo:/home/erhan] # ls > /tmp/ls.out
[galileo:/home/erhan] #
```

Görüldüğü gibi ls komutunun çıktısını yönlendirmek için '>' operatörünü kullandık. Böylece 'ls' komutu sonucu oluşan çıktı ekrana değil de bizim belirttiğimiz /tmp/ls.out dosyasına yönlendi. '>' operatörünü kullanarak ➡

kullanarak 'standart çıktı' birimini değiştirmiş olduk. '>' operatörü ile standart çıktıyı bir aygıt, bir dosyaya veya bizim istediğimiz başka bir yere yönlendirebiliyoruz. Dosyaya yönlendirme yapılırken eğer belirtilen dosya yoksa(daha önceden yaratılmamış ise) bu dosya yaratılır ve oluşan çıktı içine yazılır. Eğer bu dosya daha önceden var ise içindeki veri silinir ve oluşan çıktı içine yazılır. Peki biz çıktılarımızı aynı dosyaya yönlendirmek istiyor ve daha önceki verilerimizin silinmesini istemiyorsak ne olacak?

Bu durumda çözüm '>' operatörünü kullanmak yerine '>>' operatörünü kullanmak. '>>' operatörü ekleme(append) anlamında kullanılır. '>>' operatörü kullanıldığı zaman eğer belirtilen dosya yok ise yaratılır ve veriler içine yazılır. Eğer belirtilen dosya var ise oluşan çıktı dosyanın sonuna eklenir. Bu durumda önceden var olan veriler '>' operatöründeki gibi silinmez. Oluşan veri dosya sonuna eklenir.

```
[galileo:/home/erhan] # ls >> /tmp/ls.out
[galileo:/home/erhan] #
```

'ls' komutu sonucu oluşan veriler /tmp/ls.out dosyasının sonuna eklenecektir. (daha önceki veriler silinmeden!)

Standart girişi belirtmek için ise '<' operatörü kullanılır.

```
[galileo:/home/erhan] # cat < dosya.txt
Standart Girdi örneği için dosya
Bu test dosyasıdır...
```

```
[galileo:/home/erhan] #
```

Yukarıda görüldüğü gibi 'cat' komutuna girdiyi nereden alacağı '<' operatörü ile belirtilmiştir. Normalde 'cat' komutu girdiyi standart girdi birimlerinden(klavye) alır. Biz burada bu işleyişi '<' operatörü kullanarak değiştiriyoruz ve girdiyi 'dosya.txt' dosyasından almasını söylüyoruz.

Genelde karmaşık yönlendirme işlemleri yapılırken girdi/çıktı ve hata belirtilmeleri için bir takım sayılar kullanılır.

- * Standart Girdi --> 0
- * Standart Çıktı --> 1
- * Standart Hata --> 2

Bu gösterimler genelde aynı satırda hem hata hem de standart çıktıyı yönlendirmek için tercih edilir.

```
[galileo:/home/erhan] # cat < dosya.txt > ciktihata.txt 2>&1
```

Yukarıdaki işlemde 'cat' komutu standart girdiyi 'dosya.txt' dosyasından alır. Bu işlem sonucu oluşacak çıktı ve hatalar ise 'ciktihata.txt' dosyasına yönlendirilir.

```
[galileo:/home/erhan] # cat dosya.txt 2> hata.txt
```

Yukarıdaki işlemde 'cat' komutu 'dosya.txt' dosyasının içeriğini ekrana basar. Bu işlem sonucu oluşacak hatalar ise 'hata.txt' dosyasına yönlendirilir.

Yol(path) :

Yol(path) bir dosyanın sistem üzerinde bulunduğu yerin belirtilmesidir. Bu belirtim iki yolla yapılabilir. Ya kesin olarak belirtilir yada göreceli olarak. Eğer bir yol belirtilirken başında '/' ile gösterilmişse bu belirtim kesin/mutlak (absolute) belirtimdir.

/bin/bash - Kesin belirtim

Eğer bir yol belirtilirken başında / yoksa bu belirtim görecelidir(relative). ➡

```
[galileo:/home/erhan] # cat /tmp/ls.out (Kesin belirtim)
[galileo:/home/erhan] # cat ls.out (Göreceli belirtim)
[galileo:/home/erhan] # cat ../ls.out (Göreceli belirtim)
[galileo:/home/erhan] # cat dir1/dir2/dosya.txt (Göreceli belirtim)
```

Burada bir noktaya değinmekte fayda var.
Sistem üzerinde boş bir dizin yaratalım:

```
[galileo:/home/erhan] # mkdir dizin1
[galileo:/home/erhan] # cd dizin1
[galileo:/home/erhan/dizin1] # ls -la
dwxr-xr-x  2 galileo root 4096 2004-10-16 20:40 .
drwxr-xr-x 84 galileo root 4096 2004-10-16 20:40 ..
```

Görüldüğü gibi bu dizine girip 'ls -la' komutunu çalıştırdığımız zaman iki dizin görüyoruz: '.' ve '..'. Aslında bunlar gerçekte birer dizin değillerdir. '.' ifadesi o an içinde bulunulan dizini gösteren bir yer imidir. '..' ise bir üst dizini gösteren bir yer imidir.

Genellikle bir yol(path) ifadesi içinde '.' ve '..' ifadenin başında yer alıyorsa bu belirtim göreceli bir belirtimdir.

Linux 101 köşemizde gelecek sayıda kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Erhan Ekici
[erhan@uzem.itu.edu.tr]

KONU İLE İLGİLİ BAĞLANTILAR

:: **LINUX DOKÜMANTASYON PROJESİ (İNGİLİZCE)**
[HTTP://WWW.TLDP.ORG](http://www.tldp.org)

:: **LKD SEMİNER SUNUMLARI**
[HTTP://SEMINER.LINUX.ORG.TR/BELGELER/](http://seminer.linux.org.tr/belgeler/)

:: **BELGELER ARŞİVİ**
[HTTP://WWW.BELGELER.ORG](http://www.belgeler.org)

PENGUENCE "SSH" NEDİR?

AĞ ÜZERİNDE YER ALAN BİR BİLGİSAYARDAN BAŞKA BİR BİLGİSAYARA TELNET, RLOGIN VEYA FTP GİBİ PROGRAMLAR KULLANILARAK BAĞLANILMASI GÜVENLİK SEBEBİYLE TAVSİYE EDİLMEZ. ÇÜNKÜ BU VB. PROGRAMLAR KULLANICI ADI VE PAROLASI İLE TÜM BAĞLANTI VERİLERİNİ AĞ ÜZERİNDEN ŞİFRELEMEYEN (ENCRYPT ETMEDEN) AKTARIRLAR. BU DURUMDA AĞ ÜZERİNDE BULUNAN KÖTÜ NİYETLİ BİRİNİN BU VERİLERE ULAŞMASI KAÇINILMAZDIR. BUNUN İÇİN AĞ ÜZERİNDEN PAKETLERİ DİNLEYEN VE BU PAKETLERİ YAKALAYAN BASİT BİR PROGRAM KULLANILMASI (Kİ BU TÜR PROGRAMLARA ULAŞMAK ÇOK KOLAYDIR) YETERLİDİR. İŞTE BU SEBEPLE BU GÜVENLİK ZAAFINI ORTADAN KALDIRACAK AYNI ZAMANDA BENZER HİZMETLERİ DEVAM ETTİRECEK ÇÖZÜM SSH DİR.

SSH AÇIK HALIYLA SECURE SHELL, TELNET VE RLOGIN PROGRAMLARININ YERİNİ ALAN VE GÜVENİLMEYEN MAKİNELER ARASINDA ŞİFRELENMİŞ VERİ İLETİŞİMİ SAĞLAYAN BİR PROGRAMDIR. SSH KULLANILARAK UZAKTAKI BİR MAKİNEYE BAĞLANABİLMEK İÇİN ÖNCELİKLE BAĞLANAN MAKİNE UZAKTAKI SUNUCUYA KİMLİĞİNİ İSPAT ETMEK ZORUNDADIR. İSPAT İŞLEMİ KULLANILAN PROTOKOLE BAĞLI OLARAK DEĞİŞİK ŞEKİLLERDE YAPILABİLMEKTEDİR.

SSH PROGRAMI YARDIMIYLA UZAKTAKI BİR MAKİNEYE BAĞLANILDIĞI ZAMAN BİR TAKIM AYARLAR YAPILARAK İKİ MAKİNE ARASINDA ŞİFRE DAHI SORULMADAN BAĞLANTI KURULABİLMESİ MÜMKÜN OLABİLMEKTEDİR.

SSH BAĞLANTISI YAPILDIĞI ZAMAN KİMLİK DENETİMİ ÇEŞİTLİ ALGORİTMALAR KULLANILARAK (RSA,DSA vs.) GERÇEKLEŞTİRİLİR. PUBLIC KEY/PRIVATE KEY OLUŞUMU / DEĞİŞİMİ BU GÜVENLİĞİN TEMEL BİLEŞENLERİNDİR.

Linus Torvalds Hakkında

Erhan Ekici : Linux/Unix işletim sistemleri ve veritabanı sistemleri ile ilgilenen Erhan Ekici bir bilişim firmasında Linux işletim sistemi üzerine çalışmaktadır. Kendisine erhan@uzem.itu.edu.tr eposta adresinden ulaşabilirsiniz.

Linus Torvalds ismi hemen hemen Linux işletim sistemi ile özdeşleşmiş bir isim. Linux'dan bahsedilen her yazıda adını görmek mümkün. Genellikle "Linux işletim sistemini yazan adam" olarak tanımlanmasına rağmen bizce bu tanım pek uygun değil. En azından Linux işletim sisteminin bugünkü haline gelmesinde emeği geçen binlerce açık kaynak gönüllüsü insan olduğunu unutmamak gerek. Onlar olmasaydı Linus tek başına Linux'u bugünkü haline getirebilir miydi?

Linux'un tarihine dair okuduğumuz her yazıda Linus'un bir ders projesi olarak Linux'u yazmaya başladığını, daha sonra kaynak kodlarını açarak insanları kodu incelemeye ve geliştirmeye davet ettiğini biliyoruz. Burada da bunlardan pek bahsedecek değiliz:)

Biz biraz olayın "sosyal-magazin" tarafına bakalım dedik.

"ONU AYDA YILDA BİR GAZETEYE VERDİĞİ RÖPORTAJ VEYA BİR INTERNET SİSTESİNİN SORULARINA VERDİĞİ YANITLAR İLE GÖRÜRÜZ. EĞER BIRAZ LINUX ÇEKİRDEĞİ HABER GRUBUNU TAKIP EDİYORSANIZ BIRAZ DAHA ŞANSLISINIZ. ONUN RUTİN ÇEKİRDEK KONULARININ YANINDA BAZEN INTEL FIRMASI HAKKINDA SÖYLEDİKLERİNİ DE OKUYOR OLABİLİRSİNİZ."

Linus Torvalds. üniversite yıllarında bir ders projesi çerçevesinde Linux işletim sistemini yazmaya başlamıştır. (hımm. Hani bundan bahsetmeyecektik:)) 1991 yılında yazmaya başladığı işletim sistemi çekirdeği dünyanın dört bir yanındaki geliştiricilerin katkısıyla giderek gelişmiş ve bugünkü durumuna ulaşmıştır.

Linus minix işletim sistemini kullanırken (ki o dönemde öğrenme amaçlı kullanılan bir Unix türevidir.) bu işletim sisteminden esinlenip(onun eksiklerini görüp) Linux'u yazmaya başladığı söylenmektedir. Bu süreçte minix işletim sistemi ve Andrea Tanenbau'un işletim sistemleri ile ilgili yazılarından da azami ölçüde faydalanan Linus'un, altı ay bir odaya kapanıp öylece çalıştığı ve ailesini endişelendirdiği de söylenmektedir. ➡

Üniversite eğitimi
Finlandiya'da Helsinki
Üniversitesi'nde Bilgisayar
Mühendisliği bölümünde
tamamlamıştır.

Köken olarak Finlandiya
İsveç'lilerindendir. Ailesi
Finlandiya'ya yüzlerce yıl
önce yerleşmiştir. (Finlandiya
nüfusunun %6 sı İsveç
kökenlidir ve İsveççe
Finlandiya'nın iki resmi
dilinden biridir.)

1997 yılına kadar Helsinki'de
yaşayan Linus 1997 yılında
Helsinki'den Santa
Clara'ya(ABD) taşınmıştır. Bu
dönemde Transmeta
firmasında çalışmıştır. 2000
yılına kadar Santa Clara'da
yaşayan Linus, 2000 yılında
California'nın San Jose
bölgeseine taşınmıştır. Aynı
dönemde Transmeta
firmasından ayrılıp OSDL
(Open Source Development
Lab) bünyesinde Linux işletim
sisteminin geliştirilmesi için
OSDL'e katılmıştır. 2004 yılı
ortalarında Portland'a taşınan
Linus, taşınma sebebini
Portland'ın California ile
kıyaslandığında daha küçük
ve yaşanılabilir bir yer olması
olarak açıklamış olmasına
rağmen, Portland'ın
Finlandiya'ya benzemesinin
de bir etken olduğu
söylenmektedir.

KİMLİK

Adı : Linus
Soyadı : Torvalds
Doğum Yeri : Helsinki/ Finlandiya
Doğum Tarihi : 28 Aralık 1969
Medeni Hali : Evli
Öğrenim Durumu : Üniversite
Mesleği : Bilgisayar Müh.

Foto : Gary Wagner, 1999

Kişilik olarak pek önplanda
yeralmayan, ortalıkta
görünmekten hoşlanmayan
Linus, dünyanın çeşitli
bölgelerinde düzenlenen açık
kaynak etkinliklerine de davet
edilmesine rağmen pek katılmaz.

Onu ayda yılda bir gazeteye
verdiği röportaj veya bir internet
sistesinin sorularına verdiği
yanıtlar ile görürüz. Eğer biraz
linux çekirdeği haber grubunu
takip ediyorsanız biraz daha
şanslısınız. Onun rutin çekirdek
konularının yanında bazen intel
firması hakkında söylediklerini
de okuyor olabilirsiniz.

Halen OSDL (Open Source
Development Lab.) bünyesinde
Linux işletim sistemini
geliştirmeye devam eden Linus
Torvalds'a torvalds@osdl.org
adresinden ulaşabilirsiniz.

Evli olan LinusTorvalds'ın
Patricia Miranda(8) ve Daniela
Yolanda(6) ve Celeste
Amanda(4) isimli üç kızı vardır.

Derleyen : Erhan Ekici
[erhan@uzem.itu.edu.tr]

KONU İLE İLGİLİ BAĞLANTILAR

- OSDL
[HTTP://WWW.OSDL.ORG](http://www.osdl.org)

- LINUS'UN ÜNİVERSİTE SİTESİ
[HTTP://WWW.CS.HELKINKI.FI/TO
RVALDS](http://www.cs.helsinki.fi/to_rvalds)

PARDUS İle farklı bir deneyim

Uludağ ekibi Şubat ayı başında projenin ilk ürünü ile linux dünyasını selamladı. Akademik Bilişim konferansında ilk ürünleri PARDUS Çalışan CD ile görücüye çıkan ekip, gerek katılımcılardan gerekse kullanıcılardan tam not aldı.

www.uludag.org.tr sitesinden indirilen iso dosyasının CD ye yazılması ile sizlerde bu başarılı ve görsel olarak iyi hazırlanmış sistemi kullanmaya başlayabilirsiniz.

Sağladığı tam Türkçe desteği, son kullanıcıya yönelik tüm ayrıntıların düşünülmüş olması ve görsel açıdan çok başarılı olan çalışan CD ile kullanıcılara farklı ve heyecanlı bir deneyim sunan sistem'in diske kurulan versiyonunun da 2005 yılı ortalarında hazır olması planlanıyor.

KDE 3.3.2 masaüstü ortamı ile gelen dağıtım'ın geliştirilmesi 1 yıldır devam ediyordu.

Kullanıcıların bu sistemi denemesi ve deneyimlerini, önerilerini geliştirme ekibi ile paylaşması daha iyi bir sistem için zorunlu. Sizlerde www.uludag.org.tr adresinden PARDUS'u edinip yaşadığınız deneyimi, önerilerinizi paylaşabilirsiniz.

Uludağ projesine katkı sağlamak istiyorsanız www.uludag.org.tr sitesine giderek eposta listesine üye olmanız iyi bir başlangıç olacaktır.

ULUDAĞ PROJESİ

Ulusal Dağıtım projesi TÜBİTAK - UEKAE tarafından, bilişim okur-yazarlığına sahip bilgisayar kullanıcılarının temel masaüstü ihtiyaçlarını hedefleyerek; mevcut Linux dağıtımlarının üstün taraflarını kavram, mimari ya da kod olarak kullanan; otonom sisteme evrilebilecek bir yapılandırma çerçevesi ve araçları ile kurulum, yapılandırma ve kullanım kolaylığı sağlamak üzere geliştirilen bir GNU/Linux dağıtımıdır.

Ulusal Dağıtım projesinin hedefleri

- * Yaygın bir işletim sistemi dağıtımı oluşturmak,
- * Bu dağıtımı yaşatacak sürdürülebilir bir organizasyon kurmak,
- * Bu dağıtım ve çevresinde oluşacak açık kaynak ekosistemi aracılığı ile özgün teknolojik katkı yaratmaktır.

Ulusal Dağıtım işletim sistemi

- * Tam ve düzgün Türkçe desteği verecek,
- * Kurulumu ve kullanımı kolay olacak,
- * Görev merkezli ve insan-temelli modüler bir yapı kuracaktır.

ULUDAĞ PROJESİ İLE İLGİLİ DETAYLI BİLGİYE
WWW.ULUDAG.ORG.TR ADRESİNDEN
ULAŞABİLİRSİNİZ.

Gezgin Penguen

Ben bir küçük cezveyim, köşe bucak gezmeyim

Linux'u merak ediyorum?

Bir şeyi iyi öğrenmenin yolu onu iyi anlamaktır diyerek sizlere şu bağlantıları ziyaret etmenizi öneriyoruz:

Linux Nedir?

<http://seminer.linux.org.tr/seminer-notlari/linux-nedir-20040501.sxi>

Linux Nedir? Neden Önemlidir?

<http://seminer.linux.org.tr/seminer-notlari/linuxnedenonemlidir-150504.sxi>

Linux Nedir? Yenir mi?

<http://seminer.linux.org.tr/seminer-notlari/linux-nedir/>

Gezegen Linux!

Türkiye'de Linux camiasından insanlar bir süre önce web üzerinden uzun zamandır tuttıkları günlükleri tek çatı altında topladı. Çok faydalı bilgilerin, çom eğlenceli olayların paylaşıldığı bu Gezegene gitmek gerek:)

<http://gezegen.linux.org.tr/>

Fazlamesai.net (FM)

Modern zaman kıraathanesi diyebileceğimiz Fazlamesai.net, açık kaynak, bilişim, linux ve genel olarak bilgisayar ile ilgili tüm konuların yer aldığı, tartışılabilirdiği çok özel bir portal.

<http://www.fazlamesai.net>

Yayınlanmasını istediğiniz site adreslerini gönderin yayınlatalım
edergi@linux.org.tr

Türkçe belge istiyorum?

www.belgeler.org ekibi bu isteğin gelebileceğini gözönüne aldı. Yıllar önce çevirilerine başladı. Ve belgeler arşivi oluştu. Bugün Türkiye'de Linux ve Açık kaynak ile ilgili en geniş çeviri arşivine sahip olan siteyi isterseniz tüm içeriğiyle bilgisayarınıza indirip takip de edebilirsiniz.

Debian GNU/Linux kullanmak istiyorum?

Evet Debian Linux kullanmak istiyorsunuz ve yardıma ihtiyacınız olduğunu düşünüyorsunuz. Öncelikle Debian Türk Kullanıcılar grubu eposta listesine[debian-user-turkish@lists.debian.org] üye olarak bolca yardım alabilirsiniz. Değişik alanlarda Debian ile ilgili yazılar içinde www.debian-tr.org sitesini ziyaret etmenizi öneririz.

İstediğim programı nasıl bulabilirim?

Diyelim Linux kullanıyorsunuz ve bir program arıyorsunuz. Ama gerek isimlerin farklı olması gerekse kendinizi biraz yabancı hissettiğinizden zor durumdasınız. www.freshmeat.net sitesine gidip arama kısmının istediğiniz program ile ilgili anahtar kelimeleri yazmanız yeterli.

PENGUENCE SAYI 2

Penguence dergisinin 2. sayısında yayınlanmasını
istediğiniz yazıları 14 Mart 2005 Pazartesi tarihine kadar
edergi@linux.org.tr adresine gönderebilirsiniz.

Penguence

okuyan penguinin dergisi

Linux Kullanıcıları Derneği